

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN
ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE ETKİSİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Dilek Hale AYBAR

İşletme Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN
ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE ETKİSİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Dilek Hale AYBAR

Danışman

Prof. Dr. Can Deniz KÖKSAL

İşletme Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Dilek Hale AYBAR'ın bu çalışması, jürimiz tarafından İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mustafa Zihni TUNCA (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Can Deniz KÖKSAL (İmza)

Üye : Yard. Doç. Dr. Nuray ATSAN (İmza)

Tez Başlığı: ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE ETKİSİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 29/04/2016

Mezuniyet Tarihi : 23/06/2016

(İmza)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ TÜR K KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE ETKİSİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Dilek Hale AYBAR

İmzası

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNDE ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİ

1.1 Uluslararasılaşma Kavramı	3
1.2 Üniversite ile İlgili Kavramlar	3
1.2.1 Üniversitelerin Amacı	4
1.2.2 Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi	4
1.2.3 Üniversitelerin Yapısal Çeşitleri	6
1.2.4 Türk Yükseköğretim Sistemi ve Türk Üniversitelerinin Yapısal Çeşitliliği.....	7
1.3 Üniversitelerde Uluslararasılaşma Süreci	11
1.3.1 Uluslararası Ortak Üniversite Girişimleri	13
1.3.2 Bologna Süreci	14
1.3.3 Uluslararası Entegrasyonlar	15
1.3.3.1 Fulbright Programı.....	16
1.3.3.2 Uluslararası Şube – Yerleşkeler.....	16
1.3.3.3 SUNY (The State University of New York) Programı.....	17
1.3.3.4 Free Mover Programı.....	18
1.3.3.5 Erasmus ve Mevlana Değişim Programları	18

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNDE ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1	AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Tarihsel Gelişimi	22
2.2	AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Amaç ve Hedefleri	23
2.2.1	Erasmus Programı	24
2.2.2	Sokrates Programı	24
2.2.3	Hayatboyu Öğrenme Programı.....	25
2.2.4	Erasmus+ Programı	26
2.3	Türkiye’de Erasmus Hareketlilik Programının Uygulanması	27
2.3.1	Türkiye’de Erasmus Hareketlilik Göstergeleri	29
2.3.2	Ulusal Yapılanma.....	31
2.3.2.1	Ulusal Ajans.....	32
2.3.2.2	Yükseköğretim Kurulu	32
2.3.2.3	Erasmus Öğrenci Ağı.....	33
2.3.3	Üniversitelerde Yapılanma.....	33
2.4	Akdeniz Üniversitesinde Erasmus Hareketlilik Programının Uygulanması.....	33
2.4.1	Üniversite İçi Yapılanma	34
2.4.2	Yıllar İtibariyle Hareketlilik Göstergeleri	35
2.4.3	Erasmus Hareketliliği ile İlgili Türkiye’de Yapılmış Akademik Çalışmalar.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN ULUSLARARASI İLAŞMA SÜRECİNE ETKİSİNİN ÖLÇÜLMESİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖZELİNDE BİR ÇALIŞMA

3.1	Çalışmanın Amacı ve Önemi	40
3.2	Çalışmanın Kapsamı	41
3.3	Problemin Tanımlanması	41
3.4	Verilerin Elde Edilmesi	42
3.5	Analiz ve Bulgular	42

SONUÇ	57
KAYNAKÇA.....	59
EK 1- Erasmus Hareketlilik Programının Türk Kamu Üniversitelerin Uluslararasılaşmasına Etkisi Çalışması	62
EK 2- Dünya Ülkeleri Üzerinde Faaliyet Yürüten Şube – Yerleşkelerin Listesi.....	65
EK 3- Avrupa Haritası ve Bölgeler	68
EK 4- Gruplandırmalar	70
ÖZGEÇMİŞ	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1 Ülkelere Göre Öğrenci Öğrenim Hareketliliği (2010 – 2011 Akademik Yılı)	19
Şekil 1.2 Ülkelere Göre Personel Hareketliliği (2010 – 2011 Akademik Yılı).....	19
Şekil 2.1 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Öğrenci Gönderen İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları	30
Şekil 2.2 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Personel Gönderen İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları	31
Şekil 2.3 Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ofisinin Rektörlük Düzeyinde Yapılanması.....	34
Şekil 2.4 Akdeniz Üniversitesi'nde Uluslararası Çalışmaların Akademik Birimler Düzeyinde Yapılanması.....	35
Şekil 2.5 Akdeniz Üniversitesi'nin Akademik Birimlere Göre İkili Anlaşma Sayıları	36

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarının Sayısı ve Dağılımı (2015)	10
Tablo 1.2 Yüksek Öğretimde Değişim Dinamikleri ve Sonuçları.....	12
Tablo 1.3 Fulbright Öğrenim ve Araştırma Öğrencisi Programı.....	16
Tablo 1.4 SUNY Programları Tarihçesi	18
Tablo 1.5 Erasmus ve Mevlana Değişim Programları Kapsamındaki Öğrenci ve Öğretim Elemanı Hareketliliği.....	20
Tablo 2.1 2004 ve 2014 Yıllarındaki Türkiye’de Gerçekleşen Erasmus Hareketlilik Göstergeleri	28
Tablo 2.2 Erasmus Programı Çerçevesinde Türkiye’nin Sayısal Verileri.....	29
Tablo 2.3 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Hareketlilik Gerçekleştiren İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları	30
Tablo 2.4 Akdeniz Üniversitesi’nde Gerçekleştirilen Erasmus Hareketlilik Sayıları (2003-2013).....	36
Tablo 2.5 Yıllara ve Akademik Programlara Göre İlgili Literatür Çalışmaları	37
Tablo 3.1 Demografik Özelliklere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları	43
Tablo 3.2 Gerçekleşen Hareketliliğe İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	43
Tablo 3.3 Hareketliliğe Katılma Nedenlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları	44
Tablo 3.4 Yabancı Dili İngilizce Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı	45
Tablo 3.5 Yabancı Dili Almanca Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı	45
Tablo 3.6 Yabancı Dili Fransızca Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı	46
Tablo 3.7 Yabancı Dili Diğer Seçeneği Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı	46
Tablo 3.8 Güvenirlilik Katsayısı Değerleri.....	47
Tablo 3.9 Madde (Soru) İstatistikleri	47
Tablo 3.10 Madde (Soru) Toplam İstatistikleri	48
Tablo 3.11 Cinsiyet Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi.....	49
Tablo 3.12 Yaş Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi.....	49
Tablo 3.13 Öğrenim Düzeyi Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi	50
Tablo 3.14 Unvan Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi	51
Tablo 3.15 Akademik Birim Grupları ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki.....	51
Tablo 3.16 Akademik Birim Grupları ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki.....	52
Tablo 3.17 Akademik Birim Grupları ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki	52
Tablo 3.18 Akademik Birim Grupları ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki	52

Tablo 3.19 Akademik Program Dönemleri ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki.....	52
Tablo 3.20 Akademik Program Dönemleri ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki.....	53
Tablo 3.21 Akademik Program Dönemleri ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki	53
Tablo 3.22 Akademik Program Dönemleri ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki	53
Tablo 3.23 Hareketlilik Programındaki Ülke Grupları ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki	53
Tablo 3.24 Ülke Grubu ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki	54
Tablo 3.25 Ülke Grubu ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki.....	54
Tablo 3.26 Ülke Grubu ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki.....	54
Tablo 3.27 Unvan ile Yurtdışına Gitme Nedeninin Akademik Olması Arasındaki İlişki.....	55
Tablo 3.28 Öğrenim Düzeyi ile Yurtdışına Gitme Nedeni Akademik Olması Arasındaki İlişki	55

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği	İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri	KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
ABEGP	AB Eğitim ve Gençlik Programları	KTÜ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
AKTS	Avrupa Kredi Tanınma Sistemi	LLP	Lifelong Learning Program (Hayatboyu Öğrenme Programı)
Ar.Gör.	Araştırma Görevlisi	ODTÜ	Ortadoğu Teknik Üniversitesi
COMETT	Community Programme in Education and Training for Technology (Teknoloji için Eğitim ve Staj Topluluk Programı)	ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ECTS	European Credit Transfer System (Avrupa Kredi Transfer Sistemi)	Öğr.Gör.	Öğretim Görevlisi
EFTA	European Free Trade Area (Avrupa Serbest Ticaret Alanı)	SUNY	The State University of New York (New York Devlet Üniversitesi)
ESN	Erasmus Student Network (Erasmus Öğrenci Ağı)	TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
EU	European Union (Avrupa Birliği)	UOLP	Uluslararası Ortak Lisans Programları
EUC	Erasmus University Charter (Erasmus Üniversite Beyannamesi)	YTB	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
IAESTE	The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience (Milletlerarası Teknik Stajyer Öğrenci Mübadelesi Birliği)	YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

ÖZET

Uluslararasılaşma, sermayenin hareketliliğiyle başlamış, her dönemin en önemli kaynağı veya sermayesi olan “bilgi”, teknolojik gelişmelerle birlikte, bilimsel alanda eğitime yaptığı olumlu etkilerin sonucunda güç kazanmıştır. Çağımızın olmazsa olmazlarından biri haline gelen uluslararasılaşma ile her kurumda olduğu gibi, bilginin üretildiği ve sunulduğu yükseköğretim kurumlarında da verilen hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve genişletilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Türkiye’de Cumhuriyetin kurulmasıyla, yurtdışı menşeli öğretim üyelerinin istihdamı ile yükseköğretim kurumlarında başlayan uluslararasılaşma, 20. yüzyılın ortalarında öğrenci değişimi ile ulus ötesi işbirlikleri, 21. yüzyıl başında Bologna sürecine dahil olunması ve sürecin bir aracı olan Erasmus hareketlilik faaliyetlerinin Türk üniversitelerinde uygulanmaya başlaması ile daha da ivme kazanmıştır. Uluslararasılaşma faaliyetlerinin ortaya çıkardığı kalite ve akreditasyon sorunlarına ilişkin, Türk yükseköğretim kurumlarının en üst mercii olan Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenleyici ve yaptırımcı yasalar çıkarılmış, ülkenin kendine özgü hareketlilik programları hazırlanmıştır.

Bu tez çalışmasının amacı, Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşmasında önemli bir yeri olan Erasmus hareketlilik faaliyetleri kapsamında AB üye ülkeleri ile başlayan öğrenci ve personel hareketliliğinin öğrenciler üzerindeki etkisini incelemektir. Bu doğrultuda nicel ve nitel veri analizi yöntemleri kullanılarak öğrenci hareketliliği deneyimine ilişkin toplam 55 soruluk anket formu hazırlanarak, Erasmus hareketlilik faaliyetlerine pilot olarak başlayan 13 kamu üniversitesinden biri olan Akdeniz Üniversitesi’nden giden öğrencilere e-posta ile gönderilmiştir. 133 öğrenci tarafından cevaplanan anketlerden toplanan verilere SPSS kullanılarak istatistiksel analizler uygulanmıştır. Anket verilerinin incelenmesi sonucunda bulgular göstermektedir ki; Akdeniz Üniversitesi yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencilerin hareketlilik sonrası edinilen deneyimlere ilişkin akademik deneyime, akademik unvanı (öğretim görevlisi, araştırma görevlisi, uzman) olmayan tüm düzeydeki öğrenciler hareketlilik sonrası edinilen deneyimlerde yurtdışı deneyime daha fazla önem atfetmişlerdir. Yabancı dil gelişimi konusunda Batı Avrupa ülkelerine giden öğrencilerin yabancı dil gelişimi algısı, diğer ülke gruplarına gidenlerden daha fazla olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bologna Süreci, AB Eğitim ve Gençlik Programları, Erasmus Hareketlilik Programı, Türk Kamu Üniversiteleri, Yükseköğretimde Uluslararasılaşma

SUMMARY
THE EFFECT OF ERASMUS MOBILITY PROGRAM TO THE
INTERNATIONALISATION OF TURKISH STATE UNIVERSITIES: AKDENIZ
UNIVERSITY EXAMPLE

Internationalization emerged with the mobility of capital and then gained power as a result of the positive contributions of “information” – the most important resource or capital of all ages – in education with respect to scientific field together with technological developments. With the internalization movement that became one of the indispensable facts of our age, the need for diversifying and widening the services delivered at the higher education institutions, where information is generated and presented, has arisen just like in all other institutions. Upon foundation of the Republic regime in Turkey, internalization started to emerge in higher education institutions with the recruitment of foreign faculty members and lecturers and then further accelerated with the transnational cooperation thanks to student exchange programs in mid-20th century and then with the participation in Bologna process at the beginning of 21st century causing great mobility with Erasmus exchange program as a part of this process. The Council of Higher Education of Turkey – the highest authority in Turkish higher education system – brought regulations, sanctions and laws and created the country-specific mobility programs with respect to the problems of quality and accreditation brought about by internalization activities.

The objective of this thesis work is to examine the effect of student and staff mobility on students as it started to develop with EU member states within the scope of Erasmus mobility activities that hold an important place in the internalization process of Turkish state universities. For this purpose, quantitative and qualitative data analysis methods were used and a survey of 55 questions was prepared for the experience in student mobility and these surveys were sent by e-mail to students that originate from Akdeniz University – one of 13 state universities that started Erasmus mobility activities as pilot universities. The surveys that were answered by 133 students were statistically analyzed using SPSS. The findings show as a result of the analysis of data that among the students of Master’s or PhD at Akdeniz University, the students at all degrees without an academic title (lecturer, researcher, expert) attached more significance to overseas experience gathered after the relevant mobility. The perception of foreign language improvement among students that studied in Western European countries was much higher than those that studied in other countries with respect to foreign language improvement.

Keywords: Bologna Process, EU Education and Youth Programmes, Erasmus Mobility Program, Turkish State Universities, Internationalisation of Higher Education

ÖNSÖZ

Yarı zamanlı öğrenci olarak çalışmaya başladığım ve Erasmus Kurum Koordinatörü olarak devam etmekte olduğum Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ofisi bünyesinde yaptığımız çalışmalarda Erasmus Öğrenci Hareketliliğinden yararlanan öğrencilerdeki genel değişimin olumlu olması ve yurtdışına tekrar çıkmak için farklı program arayışlarına girmeleri, Erasmus Programının uygulanmasının üniversitemizi tercih etmelerinde önemli rol oynadığını belirtmeleri beni akademik olarak da konu üzerine gitmeme neden olmuştur.

Bu tez çalışmasının ardından düzenli aralıklarla daha detaylı bir anket çalışması yaparak, hem üniversitemin hizmet çeşitliliğine hem de Üniversitemizde uygulanan programların ve hizmetlerin iyileştirilmesine yönelik destekleyici çalışmalar yürütmeyi planlamaktayım.

Tez çalışmamda desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Can Deniz KÖKSAL'a; AB Programları ve hareketlilik konulara girmeme vesile olan ve beni Erasmus Öğrenci Hareketliliği konusunda yetiştiren Erasmus Kurum Eski Koordinatörü Zeynep Tuğçe ÇİFTÇİBAŞI GÜÇ'e; eğitim hayatım boyunca maddi manevi destek olan anneciğim Münevver SİPAHİ ve babacığım İzzet SİPAHİ'ye; her koşulda destek olan sevgili eşim Aybar AYBAR'a teşekkür ediyorum. Bu çalışmamı, hayatıma anlam katan biricik kızım Melis AYBAR'a ithaf ediyorum.

Dilek Hale AYBAR

Antalya, 2016

GİRİŞ

1980’li yıllardan itibaren yükseköğretim kurumlarına yönelik değişim ve gelişmeler tüm Avrupa ülkelerinde, yükseköğretimde “rekabet” ve “kalite” sorununu dolayısıyla da uluslararasılaşmayı gündeme getirmiştir. Günümüz bilgi teknoloji çağı içinde uluslararasılaşmanın hem olumlu hem olumsuz etkileri bulunmaktadır. Olumlu tarafı, eğitim sistemleri arasında uyumlaştırma ve denklik sağlanmasına ilişkin tanınma, kalite ve akreditasyon çalışmalarının yapılmasına, teknolojik yeniliklerin geliştirilmesine, transfer edilmesine, toplumların refah düzeyinin artırılmasına, soğuk savaş yıllarından günümüze kadar geçen yıllarda toplumlar arasında oluşan olumsuz bakışın giderilmesine yönelik sosyal içerikli faaliyetlerin yapılmasına destek olmuştur. Olumsuz tarafı ise bireylerin ve eğitimin meta haline gelmesine ve kapitalist anlayışla yönetilmesine neden olmaktadır.

İktisadi kalkınma olarak başlayan uluslararası pazarlara açılma, iktisadi çevre içinde yer alan firmaların, devletlerin ve dolayısıyla bireylerin de uluslararasılaşmasına neden olmuştur. Değişim ve gelişimin tabandan başlaması gerektiği için, Türkiye’de ulu önder Atatürk’ün Cumhuriyeti ilan etmesinin ardından, muasır medeniyetler seviyesine yakışır adımlar atılmaya başlamasıyla çağdaş bir eğitim sistemine geçilmesine yönelik Almanya’dan akademisyenlerin gelmesi sağlanmıştır. Buradan hareketle Türkiye’de yükseköğretimin modernizasyonunun ve uluslararasılaşmasının 20. yüzyılın ilk çeyreğinde başladığını söylemek mümkündür. Sınır ötesi üniversitelerin kurulması, ortak yükseköğretim programlarının yürütülmeye başlaması, 1999 yılında Avrupa Birliği üye ülkesi olmak amacıyla Türkiye’de ciddi çalışmaların başlamasıyla birlikte, yükseköğretim alanında önemli bir yeri olan Bologna Sürecine ülke olarak 2001 yılında dahil olunması ve 2004 yılında Erasmus Programına tam katılım sağlanması ile Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma çalışmaları ivme kazanmıştır.

Türkiye’de önemli bir konu haline gelen öğrenci ve personel hareketliliğinin artması ile birlikte yükseköğretim kurumlarının en üst mercii olan Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından ülkenin uluslararasılaşma stratejisine dahil edilmiştir. Erasmus Programının ardından tasarımı ve merkezi icrası Türkiye’ye ait öğrenci ve personel hareketliliği olan Mevlana Programı uygulaması başlamıştır. Serbest dolaşıcı (Free Mover) gibi Amerika’da ve Avrupa’da uygulanan diğer dolaşım programları da uygulanmaya başlamıştır. Bu programların sağlıklı bir şekilde yükseköğretim kurumları içinde rekabete uygun olarak uygulanabilmesi için kurumsallaşma, kalite, diploma denkliği, yabancı dilde eğitim gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Bu tezin amacı, Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma sürecinde Erasmus Programının etkisini, Akdeniz Üniversitesi özelinde ölçmektir. Bu amaca yönelik olarak tez çalışması üç bölümde kurgulanmıştır. İlk bölümde uluslararasılaşma ve üniversite kavramları ile üniversitelerde uluslararasılaşma faaliyetlerine, ikinci bölümde uluslararasılaşma faaliyetleri içindeki Erasmus hareketlilik faaliyetlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Erasmus hareketlilik faaliyetlerinin Akdeniz Üniversitesi bazında Erasmus Öğrenci Hareketliliği yararlanıcılarının (öğrencilerin), hareketlilikte bulunma nedenleri arasında kültürel deneyim dışında yurtdışı deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda Akdeniz Üniversitesi lisansüstü düzeyindeki öğrencilerin çoğunlukla akademik deneyime, tüm öğrenim düzeyi içinde akademik unvanı (öğretim görevlisi, araştırma görevlisi, uzman) olmayan öğrenciler hareketlilik sonrası edinilen deneyimlerde yurtdışı deneyime daha fazla önem atfetmişlerdir. Yabancı dil gelişimi konusunda Batı Avrupa ülkelerine giden öğrencilerin yabancı dil gelişimi algısı, diğer ülke gruplarına gidenlerden daha fazla olmuştur. Son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNDE ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİ

1.1. Uluslararasılaşma Kavramı

Sanayi devrimi sonrasında küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan uluslararasılaşma kavramı aynı anlamdaymış gibi kullanılmaya başlanmıştır. Halbuki küreselleşme, 21. yüzyılın gerçekliğinin bir parçası olan ekonomik ve akademik eğilimlerle ilişkilidir. Firmaların ve ülkelerin ticaret konusunda uluslararası pazarlara açılması, beraberinde bilgi entegrasyonu ve bilgi, kültür ve teknoloji akımlarını içeren piyasa-dışı bağlantıların önem kazanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda meydana gelen rekabet, bilgi toplumuna ve bilimsel üretime yön veren yükseköğretim kurumlarında uluslararasılaşma konusunu gündeme getirmiştir. Uluslararasılaşma ise küresel akademik çevre ile baş etmeye çalışacak şekilde akademik sistemler ve kurumlar –hatta bireyler– tarafından üstlenilen sorumlulukların düzenlenmesine ilişkin politikalar ve uygulamaları içermektedir (Altbach ve Knight, 2007: 290).

“Eğitim, araştırma ve yükseköğretim kuruluşlarına uluslararası boyut kazandıran süreç” olarak tanımlanan (Altbach ve Knight, 2007: 291) yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ortaya çıkma nedenleri; ekonomik, siyasi, sosyal/kültürel ve akademik olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır (Gür vd., 2012: 11). Yükseköğretim tarafından yürütülen araştırma-geliştirme, sosyal ve teknolojik yenilik çalışmaları beşeri refahın artışına katkıda bulunduğu kadar, farklı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları arasındaki ortak girişimlerle bilgilerin yenilenmesine, daha çoğulcu diyalog ortamlarının oluşmasına, kültürlerarası ve akademik diyalogun artmasına da vesile olmaktadır (YÖK, 2014: 141).

Uluslararasılaşma, tüm dünya ülkelerinde yükseköğretimin bugününün ve geleceğinin önemli bir unsuru ve trendi haline gelmiştir. Bütün bu gelişmeler Türkiye’deki üniversitelerin yapısını ve önceliklerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Türkiye’deki üniversitelerin yapısal ve tarihsel gelişimi incelenmeden önce üniversite ile ilgili kavramlar genel olarak incelenecektir.

1.2. Üniversite ile İlgili Kavramlar

Üniversite kelimesinin kökeni evrensel anlamına gelen Latince “**universitas**” kelimesinden gelmektedir. Kavramsal olarak incelendiğinde evrensel kelimesinden türeyen üniversite; araştırma ve geliştirmenin yapıldığı, bilimin üretildiği, nitelikli bir eğitim-öğretimin verildiği, öğrencisine bir dünya vizyonu kazandıran kurumdur. Bu nedenle üniversitelerin, bilimsel araştırma yapmanın yanı sıra, insanların kişiliğini geliştiren, topluma

faydalı olan, toplum için nitelikli işgücü yetiştiren kurumlar olduğu ve böylece buldukları bölgelere hem sosyo - kültürel hem de ekonomik anlamda olumlu gelişmeler sağladığını söylemek mümkündür (Ağrı, 2006: 44-45). Ağrı (2006: 45)'ya göre “Üniversite kurmak ciddi bir yatırımdır, bu yatırımın sonucunda yeni istihdam olanakları ve nüfus hareketleri yaşanır. Ayrıca kültürel ve sosyal bir birikim oluşur. Üniversiteler buldukları bölgenin bilimsel ve kültürel faaliyetlerinin odak noktasıdır”.

1.2.1. Üniversitelerin Amacı

1960'lı yıllarda üniversiteler yükseköğretim kurumları içinde diğerlerinden farklı en belirgin özellik olan araştırma işlevlerine önem vermekte iken, yüksekokul ve akademiler (polis akademisi, vb.) ise mesleki eleman yetiştirmek amacına dönük, üniversitelerden farklı bir işlevi yerine getirmekteydi (Baskan, 2001: 23). 2000'li yıllarda ise küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan uluslararası rekabet edilebilirlik beşeri sermayenin büyüklüğü ile ölçülmekte olup, üniversitelerin işlevleri daha ziyade kalifiye insan gücü yetiştirmek olarak değişmeye yüz tutmuştur.

Üniversiteler toplumsal kurumlar içinde ilk sıralarda yer alan ve gerçekleri arayarak bilim üreten saygın kurumlar olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bilimsel gelişmelerin üniversitelerde doğduğunu ve geliştiğini söylemek mümkündür. Ancak mevcut bilimsel gelişmeler incelendiğinde üniversitelerin bu gelişmelerin gerisinde olduğu görülmektedir (Ağrı, 2006: 44-45).

Bir sonraki başlık altında üniversitelerin tarihsel gelişimi incelenecek ve üniversitelerin oluşumu, yönelimi ve bilimin gelişimine katkısı konularına açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

1.2.2. Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi

Üniversitenin kökenlerini Platon'un M.Ö.387'de kurduğu “**Akademi**” ve Akademi'de eğitim alan Aristo'nun M.Ö. 335 yılında kurduğu Lyceum'a dayandırmak mümkündür. Adı geçen kurumlar genellikle ilk üniversite ya da yüksekokul olarak kabul edilmekle birlikte üniversitelerin ortaçağa özgü kurumlar olduğu söylenmektedir (Ağrı, 2006: 44-45).

Üniversitelerin kökeni incelenirken üniversitenin nasıl tanımlandığı öncelik olarak alınmalıdır. Eğer üniversiteleri, öğretici ile öğrencinin bir araya gelip belli bir disiplin altında eğitim yapılan özerk kurumlar olarak tanımlarsak, bu kurumların XIII yüzyıl başlarında Avrupa'da oluştuğunu söylemek doğru olacaktır. Ancak bu takdirde ortaçağ Avrupa'sı dışındaki diğer uygarlıklarda üniversitenin oluşmadığı sonucuna varılacaktır. Ancak üniversitelerin oluşum başlangıcı tartışma konusu olup, Haskins'e göre çağdaş üniversiteler:

“günümüz üniversiteleri olan Paris ve Bolonya üniversitelerinin mirasçısıdır” (Kenan, 2013: 5). Eğer üniversiteler, eğitim zincirinin son halkası ve devlet yöneticilerini yetiştiren bir yüksekokul olarak tanımlanırsa, her dönemde ve her uygarlıkta bu kurumların yer aldığı görülecektir (Ağrı, 2006: 45-51).

Üniversitelerin tarihsel süreç içinde yaşadığı dönüşümlere ilişkin genel bir sınıflandırma yapılacak olursa bu dönüşümü üç aşamada incelemek mümkündür (Ağrı, 2006: 45-51);

- 12-15. yüzyıllarda belirli bir programa bağlı olarak eğitim yapan ve bilimsel, siyasal ve teolojik bilgiler aktaran *Kilise Merkezli Üniversite*,
- 19. yüzyıl başlarında bilimsel bilgi üretimini ve ücretsiz ve evrensel eğitim ilkesini benimsemiş olan çağdaş üniversitelerin temelini oluşturan *Ulus Devlet Üniversitesi/Von Humbolt Üniversitesi*
- 20. yüzyıl başlarında ise toplumsal kalkınmanın da en önemli aracı olarak görülen *Postfordist Dönemde Üniversite*.

Yukarıda sıralanan üniversite modellerinden Humboldt modeli içinde yer alan “araştırma ve öğretimin birliği ilkesi” günümüz üniversitelerini kalıcı bir şekilde etkilemesine rağmen, diğer bazı ilkelerinin ütopyik bulunması nedeniyle hiçbir ülkede tam olarak uygulanamamıştır (Arap, 2010: 5).

1900’lü yılların başında ulus devlet tipi üniversite sisteminin yeniden yapılandırılması söz konusu olmuştur. Ancak İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Alman üniversiteleri bilim alanındaki liderliklerini Amerikan üniversitelere devretmiştir. Oluşan yeni üniversite modeli, klasik akademik yaşamın, Humboldt modelinin, Land Grant Üniversiteleri’nin ve teknik okulların bir sentezi biçiminde tanımlanmıştır (Martin ve Etzkowitz, 2000: 13; Arap, 2010: 5). Mevcut olan sert, katı ve aşırı merkeziyetçi yönetim yapısı, eğitimde ve araştırmalarda verimsizlik, düşük mezuniyet ortalamaları, uzayan eğitim süreleri gibi açmazlara neden olmuştur. Bu nedenle 1900’lü yılların ortasından itibaren üniversiteler çalışma kapsamı (araştırma, öğrenme vb.) dahilindeki yeni gelişmelere açık, toplumsal kalkınmada etkin, sosyal sorumluluk sahibi bir rol almaya ve girişimci etkinliklerde bulunmaya başlamışlardır (Nohutçu, 2006: 56). Bu nedenle 20. yüzyılın ikinci yarısında öne çıkan girişimci üniversite olarak tanımlanan üniversitelerin özellikleri;

- Bilgi ekonomisi ve toplumu koşulları altında, yalnızca bilgi üreten ve dağıtan, öğrenci yetiştiren, kültür etkileşimini kolaylaştıran, araştırma ve geliştirme birimleri olmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal kalkınmanın da temel kurumları olmuşlardır (Nohutçu, 2006: 56).
- Beşeri sermaye oluşumu ve araştırma gibi geleneksel işlevlere ilaveten, teknoloji transferi, yenilik, ekonomiye ve topluma katkıda bulunma işlevini de üstlenmişlerdir (Martin ve Etzkowitz, 2000: 28).
- Sadece “bilim için bilim” değil, dış dünyanın taleplerine ve piyasanın isteklerine uyum sağlama amacıyla, öğretim ve araştırma yapmanın yanında topluma hizmet sunma işlevini de yüklenmişlerdir (Tekeli, 2003: 132).
- Özerkliğinin güçlendirilebilmesi için mali özerkliliğinin de güçlendirilmesi gerekmekte olup, üniversitelere ayrılan kamu kaynakları, kurumun kendi yarattığı kaynaklar ve öğrencilerden alınan öğrenim ücretleri ile oluşan bütçe üniversite tarafından yapılmaktadır (Arap, 2010: 6).

Üniversitelerin tarihsel gelişimi ile yapılarında da değişimler olmuş, yapısal çeşitliliği bir sonraki bölümde incelenmiştir.

1.2.3. Üniversitelerin Yapısal Çeşitleri

Üniversitelerdeki çeşitliliği temel fonksiyonlarına ya da mali yapılarına göre de sıralamak mümkündür. Temel fonksiyonlarına göre üniversiteler araştırma üniversiteleri, sosyal bilim üniversiteleri, sağlık bilimleri üniversiteleri, teknik üniversitelerden oluşmaktadır. Mali yapılarına göre üniversiteler ise kâr amaçlı özel üniversiteler, kâr amacı olmayan özel üniversiteler, vakıf üniversiteleri, devlet üniversitelerinden oluşmaktadır. Yukarıda bahsi geçen çeşitlilik kapsamında üniversiteleri yönetim modeline göre de sıralamak mümkündür (Ergüder vd., 2007: 51-52);

Devlet Üniversiteleri: Dünya ülkelerindeki yükseköğretim kurumlarının büyük çoğunluğu devlet tarafından fonlanmakta ve regüle edilmekte olup, kurum içinde oluşturulan yönetim ve kurullar tarafından yönetilmektedir.

Mütevelli Heyeti ile Yönetilen Üniversiteler: ABD'deki özel üniversitelerden alınan modelde, üniversitenin en üst organı mütevelli heyetidir. ABD'de mütevelli heyetleri, üniversiteye tahsis edilen fonun ve diğer kaynakların etkin kullanımını, üniversitenin iyi yönetilmesini kurucular adına gözetlemektedir.

Üniversite Konseyince Yönetilen Özel Statülü Devlet Üniversiteleri: ABD ve Birleşik Krallık'ta devlet üniversiteleri “Mütevelli Heyeti (Board of Regents),” ya da “İdare Meclisi (Board of Governors)” gibi kurullar tarafından yönetilmektedir. Mütevelli heyetlerinin faaliyetlerine benzeyen bu kurulların işlevi, özel statülü devlet üniversitelerinin en önemli paydaşı olan devleti ve kurumun diğer paydaşlarını temsil etmektir.

İşletme Hakkının Bir Vakfa Devredildiği Üniversiteler: Devlet bazı üniversitelerin yönetimini, çıktı ve performans kontrollerine de olanak sağlayan anlaşmalar çerçevesinde bu amaçla kurulan vakıflara devretmektedir. Bu yöntem devlet üzerindeki mali yükü azaltırken özel sektörü de yükseköğretime yatırım yapmaya özendirerek ve yönetim etkinliğini artıracakları düşünülmektedir.

Dünya ülkelerindeki üniversitelerde yaşanan tüm gelişmeler Türk üniversitelerini de yapısal olarak önemli ölçüde etkilemektedir. Bu bağlamda Türkiye’de üniversitelerin yapısal ve tarihsel gelişimi de ilerleyen alt bölümlerde incelenecektir.

1.2.4. Türk Yükseköğretim Sistemi ve Türk Üniversitelerinin Yapısal Çeşitliliği

Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşu aşamasında, birçok kamu kurumu yapısı Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerdeki yapısıyla yeni Cumhuriyet devletine devrolmuştur. Üniversitelerin yapısı da bu duruma uygunluk göstermiştir. 1920 yılında TBMM’nin kurulmasından sonra Cumhuriyetin kurulmasına kadar geçen 3 yıllık sürede ve hatta Cumhuriyet’in ilanından sonra Osmanlı döneminde kurulmuş olan eğitim kurumları Osmanlı dönemindeki yapısıyla işlerliğine uzun süre devam etmiştir. Ancak, “kurtuluş savaşıyla birlikte kurulan yeni devlette yeni rejimi yerleştirmede eğitim önemli bir araç haline gelmiştir. Yeni bir rejim ve yeni bir kültür oluşturmak istenmiş, bu amaca giden yolda eğitim itici bir güç oluşturmuş, özellikle üniversiteler ön plana çıkmıştır” (Ağrı, 2006: 57). Türk Yüksek Öğretim Sisteminin tarihsel gelişimi çıkarılan kanun ve getirdikleri aşağıda özetlenmiştir (Karacan, 2004; www.higheredu-sci.org, www.universite-toplum.org, dhgm.meb.gov.tr).

1933 Tarih ve 2252 Sayılı Üniversite Kanunu ile;

- Üniversitenin amacı “araştırma yapmak, ulusal kültürü yaymak ve devlet işleri için yetenekli insanlar yetiştirmek” olarak tanımlanmıştır (Korkut, 2003: 186).
- Bilimsel özerklik korunmuş ancak yönetsel özerklik sınırlı kalarak yöneticilerin göreve gelmesinde atama esas alınmıştır (Akın, 2003: 211).

- Osmanlı döneminde kurulmuş olan İstanbul Darülfünun'u kapatılmış, yerine "İstanbul Üniversitesi" kurulmuştur.
- Ulus devlet olma yolunda, Von Humboldt modeli benimsenerek Almanya'dan bilim adamları getirilmiştir (Akın, 2003: 209).

1944 Tarih ve 4619 sayılı Kanun ile;

- 1773 yılında kurulan Mühendishane-i Berr-i Humayun'un yapısı farklılaştırılarak "İstanbul Teknik Üniversitesi" adını almıştır (Korkut, 2003: 187).

1946 Tarih ve 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile;

- "Üniversitelerarası Kurul" kurulmuştur.
- Üniversite faaliyetleri içinde öğretime verilen önem kadar araştırmaya da önem verilmiştir.
- Üniversitelere "muhtariyet (özerklik)" verilmiş; rektör ve dekanların seçimle işbaşına gelmeleri esası getirilmiş; karar yetkileri makamlardan kurullara aktarılmıştır.
- Fakültele özerklik ve tüzel kişilik tanınmıştır.
- Hükümetin girişimi ile Ankara Üniversitesi kurulmuştur (Korkut, 2003: 188).

1956 Tarih ve 7307 sayılı kanun ile;

- Birleşmiş Milletler' in desteği sonucu "Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)" kurulmuştur. Anglo-Sakson modeline uygun yapısı itibariyle, Türkiye'de yükseköğretim sisteminde Von Humboldt modelinden Amerikan modeline geçişi simgelemektedir (Ağrı, 2006: 63-64).

1960 Tarih ve 115 Sayılı 4936 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun ile;

- Millî Eğitim Bakanının üniversitelerin başı olması hükmü ortadan kaldırılmıştır.
- Öğretim üyelerinin özlük hakları genişletilmiştir (Ağrı, 2006: 65).

1961 Anayasası ile;

- Üniversiteler ilk kez anayasal statü kazanmış; "üniversitelerin kanunla kurulan, bilimsel ve idari özerkliği olan tüzel kişiler" olduğu vurgulanmıştır.
- Bu dönemde bilimsel faaliyetlere daha fazla önem verilmesi ile "Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)" kurulmuş, bilimsel faaliyetlere ilişkin politikalar geliştirilmiştir (Ağrı, 2006: 65-66).

1973 Tarih ve 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile;

- Bir denetleme-planlama-koordinasyon organı olarak “Yükseköğretim Kurulu (YÖK)”nun kurulması öngörülmüş, ancak yasa çıktıktan sonra kuruluşuyla ilgili maddeler Anayasa Mahkemesince 1962 Anayasasına aykırı olduğu için iptal edilmiştir.

1981 Tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile;

- YÖK yeniden gündeme alınarak, özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir kuruluş olarak tanımlanmış ve geniş yetkilerle donatılmıştır.
- Kıta Avrupası modeliyle yürütülen Türk yükseköğretimi sistemi, Anglo-Sakson modelinin temel ilkelerine dayandırılmıştır.
- Kar amacı taşımayan vakıflar tarafından yüksek öğretim kurumu kurulmasına ilişkin kanun maddeleri tanımlanmıştır (Ağrı, 2006: 70-72).

1981 yılında 2547 sayılı kanunda belirtildiği üzere Türkiye’de yükseköğretim; “milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı en az dört yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü” olup; bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip “yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, yükseköğretim hizmeti veren her kademedeki eğitim kurumlarını” kapsamaktadır. 2015 yılında 108’i devlet üniversitesi, 74’ü vakıf üniversitesi, 8’i vakıf meslek yüksekokulu, 12’si şube – yerleşke (10’u KKTC’de, 1’i Kazakistan’da, 1’i Kırgızistan’da) ve 6’sı okul (polis ve askeri) olmak üzere toplam 208 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Türkiye’de yıllar bazında türüne göre kurulan yükseköğretim kurumu sayısı ve dağılımı Tablo 1.1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.1 Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarının Sayısı ve Dağılımı (2015)

Kuruluş Yılları	Devlet Üni.	Vakıf Üni.	Okul	Şube Yerleşke	Kuruluş Yılları	Devlet Üni.	Vakıf Üni.	Vakıf MYO	Şube Yerleşke
1773	-	-	1	-	1988	-	-	-	1
1834	-	-	1	-	1990	-	-	-	1
1898	-	-	1	-	1992	22	1	-	-
1912	-	-	1	-	1993	1	1	-	1
1916	-	-	1	-	1994	1	-	-	-
1933	1	-	-	-	1995	-	-	-	1
1937	-	-	1	-	1996	-	5	-	-
1944	1	-	-	-	1997	-	8	-	1
1946	1	-	-	-	1998	-	2	-	-
1955	2	-	-	-	1999	-	2	-	-
1956	1	-	-	-	2001	-	3	-	-
1957	1	-	-	-	2003	-	1	-	1
1967	1	-	-	-	2005	-	-	1	-
1971	1	-	-	-	2006	15	1	-	-
1973	3	-	-	-	2007	17	5	-	-
1974	1	-	-	-	2008	9	6	1	-
1975	5	-	-	-	2009	-	10	2	1
1978	1	-	-	-	2010	8	9	2	-
1979	-	-	-	1	2011	1	7	-	-
1982	8	-	-	-	2012	-	1	2	2
1984	-	1	-	-	2013	1	7	-	-
1985	-	-	-	1	2014	1	1	-	1
1987	1	-	-	-	2015	4	3	-	-

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Cumhuriyetin ilanına kadar olan dönemde asker yetiştirmek üzere açılmış okullar varken, cumhuriyetin ilanından sonra devlet üniversitelerinin, 1981 yılı sonrası vakıf üniversitelerinin de açılmaya başlandığı görülmektedir. Aynı zamanda yurt dışında açılmaya başlanan şube yerleşkeler ile üniversitelerde uluslararası çalışmaların başladığını söylemek mümkündür. Üniversitelerde uluslararasılaşma süreci bir sonraki başlıkta irdelenecektir.

1.3. Üniversitelerde Uluslararasılaşma Süreci

Toplumsal ve küresel gelişmelere bağlı olarak yükseköğretim sistemi “eğitim” misyonu ile ortaya çıkmışken, sanayi toplumunda “araştırmacı”; günümüzde ise “ekonomik ve sosyal kalkınmaya doğrudan katkı” misyonunu benimsenmiştir (Sakinç ve Aybarç Bursalıoğlu, 2012: 93). Tüm dünyada yaygın bir şekilde uygulanan serbestleşme ve özelleştirme uygulamaları ile paralel olarak yükseköğretim hizmetlerinin sunumunda da değişimler yaşanmaktadır. Yükseköğretimde uluslararasılaşma anlaşılır bir ifadeyle; “uluslararası boyutun yükseköğretim kurumunun öğretme, araştırma ve hizmet fonksiyonuna sistematik olarak dahil olma süreci” dir. Uluslararasılaşma; üniversitelerin yerel, ulusal ve uluslararası konumunu güçlendirmenin yanı sıra tek tip ya da standart üniversite anlayışının farklılaşmasına, üniversitelerin eğitim-öğretim-araştırma kalitesinin ve yerleşke içi kültürel çeşitliliğin artmasına katkı sağlamaktadır (<http://uio.akdeniz.edu.tr>).

Küreselleşme süreci ile birlikte yükseköğretim alanında gündeme gelen temel öncelikler; demografik (yaş, cinsiyet, medeni durum vb.) değişiklikler, uluslararasılaşma, yükseköğretim kurumlarının finansmanı sorunu ile kalite ve akreditasyon şeklinde sıralanmaktadır (Vural Yılmaz, 2013: 169). Sarvan ve Yapıcı Akar (2011: 96)’a göre yükseköğretimde kapsamlı değişimi zorlayan en önemli itici güçler ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Yükseköğretim sektörüne yeni oyuncuların katılmasıyla küresel çapta eğitim ve araştırmada artan rekabet,
- Yeni demografik, teknolojik ve toplumsal faktörler; mükemmellik ve daha iyi bir akademik şöhret ve daha yaygın uluslararası işbirlikleri sağlamak yönünde baskı,
- Daha yetenekli öğrenciler ve kadrolar için yoğun rekabet,
- Dengeli bütçe için kamu harcamalarının sınırlanması yönünde hükümetler üzerinde oluşan baskı,
- Azalan kamu kaynakları için yükseköğretim kurumları arasında artan rekabet ve gelişmiş pahalı teknolojilerin artan maliyetleri olarak belirtilmektedir.

Uluslararasılaşmanın etkileri arttıkça, öğrenci ve personel hareketliliği ile birlikte programların ve kurumların hareketliliği de gündeme gelmiş, bu vesileyle yükseköğretimde uluslararasılaşmanın boyutları farklılaşmaya başlamıştır (Kırmızıdağ vd., 2012: 10). Yüksek öğretim sektörünü etkileyen küreselleşme, bölgeselleşme, eğitim yöntemleri ve araçları, hizmet sunumu, mali yönetim, devletlerin uyguladıkları reformlar, yükseköğretime talep gibi başlıca etkenler ve sonuçlar Tablo 1.2’de özetlenmektedir.

Tablo 1.2 Yüksek Öğretimde Değişim Dinamikleri ve Sonuçları

Değişim Dinamikleri	Sonuçlar
Küreselleşme	- Sınır-ötesi yükseköğretimin yaygınlaşması - Akademik hareketlilik - Artan rekabet
Bölgeselleşme	- Bu konudaki en iyi örnek, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın oluşturulması ve ülkelerarası yükseköğretim sistemlerinin harmonizasyonu ve yakınlaştırılması uygulamalarıdır.
Bilgi Toplumu Yeni temel teknolojiler İnternet Devrimi	- Yaşam boyu öğrenim - Uzaktan eğitim - Çevirim içi (online) eğitim - Elektronik öğrenme - Disiplinler arası eğitim ve çok disiplinli eğitim-öğretim - Yükseköğretimde saydamlık
Devlet reformları; devletin küçültülmesi ve yeniden yapılandırılması; iyi yönetim uygulamaları	- Yükseköğretimde demonopolizasyon - Yükseköğretimde serbestleşme / deregülasyon - Yükseköğretimde hesap verme sorumluluğu - Yükseköğretimde saydamlık - Desantralizasyon (Yerelleşme) - Özelleştirme - Devlet üniversitelerinde geleneksel "meslektaşlar yönetimi modeli"nin terk edilmesi ve bunun yerini "girişimci üniversite yönetim modeli"nin alması - Yükseköğretimde kamusal finansmanın mutlak ve/veya nispi olarak azalması ve yerini özel finansmana bırakması
Rekabetin artması	- Yükseköğretim arzında çeşitlilik - Kalite ve akreditasyon uygulamalarının yaygınlaşması - Ticarileşme: kar amacı güden özel üniversitelerin ve şirket üniversitelerinin yaygınlaşması
Yüksek öğretime artan talep	- Yükseköğretim arzında çoğalma ve çeşitlilik - Kar amacı gütmeyen vakıf üniversitelerinin ve kar amacı güden özel üniversitelerin ve şirket üniversitelerinin yaygınlaşması - Yükseköğretimde kamusal finansmanın azalması ve yerini özel finansmana bırakması
İngilizce'nin "küresel dil" olarak kabul görmesi ve yaygınlaşması	- İngilizce müfredatın ve eğitimin yaygınlaşması - İngilizce eğitim yapan yükseköğretim kurumlarının yaygınlaşması - İngilizce eğitim yapan sınır-ötesi yüksek öğretim kurumlarına talebin artması

Kaynak: Aktan, 2007: 2

Aktan (2007: 4)'a göre devletin mali kaynaklarının yetersizliği, genç nüfus artışı, iş dünyasının yeterli donanımına sahip öğrencilerin yetiştirilmesine olan ihtiyacı gibi nedenlerden dolayı yüksek öğretim hizmetlerinin piyasa tarafından da sunumunun mümkün olabileceği görüşü hakimiyet kazanmış, yeni bir sektör olarak piyasaya açılmıştır. Bununla beraber yeni eğitim programları ihtiyacı ortaya çıkmış, üniversitelerin bilgi üretimindeki değişen rolleri gereği iş dünyası ile bağlantıları artmıştır. Böylece, yeni eğitim sağlayıcıları ortaya çıkmıştır. Gelişen iletişim ve bilişim teknolojilerinin sayesinde yeni eğitim yöntemleri (uzaktan

öğrenme, çevirim içi eğitim gibi) geliştirilmiş ve uydu ofis gibi kavramlar gelişmeye başlamıştır (Kırmızıdağ vd., 2012: 10). Bu bağlamda devlet tekelinde olan yükseköğretim kurumlarının yanı sıra açılan özel (vakıf/şirket) üniversiteler ile birlikte demonopolizasyon¹ ve deregülasyon² uygulamaları yaygınlaşmaya başlamıştır.

Uluslararası düzeyde yaşanan değişimler, Türkiye yükseköğretimini de etkileyerek uluslararasılaşmayı zorunlu kılmaktadır. Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşması başta uzun ve kısa dönemli uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği olmak üzere çeşitli biçimlerde gerçekleşmiştir. Buna, yurtdışına lisansüstü öğrenim için burslu öğrenci göndermek; Türkiye yükseköğretim alanının Bologna Süreciyle uyumlulaştırılması; uluslararası programlara bütünleşme, Türkiye'nin diğer ülkelerle Türkiye sınırları içinde ve dışında ortak üniversiteler kurması gibi diğer biçimler eklenebilir (YÖK, 2014: 151).

1.3.1. Uluslararası Ortak Üniversite Girişimleri

Yükseköğretimin uluslararasılaşmasına ilişkin önemli bir girişim, birden fazla ülkenin ortak bir yükseköğretim kurumu oluşturmak üzere bir araya gelmeleridir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası süreçte, küreselleşmenin de etkisiyle birlikte devletler arasındaki kurumsal işbirlikleri çeşitlenerek artmıştır. Bu doğrultuda öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği dışında kurumsallaşmaya dayalı yeni boyutlar eklenerek, ortak üniversite girişimleri ortaya çıkmıştır. Devletler kendi ülkeleri dışındaki başka bir ülkede ortak yükseköğretim kurumlarının oluşumuna destek vermişlerdir. Bu amaçla, öncelikle ülkelerinde bulunan köklü üniversitelerin, özellikle yükseköğretime erişim oranının düşük olduğu ya da yükseköğretime talebin yüksek olduğu ülkelerde şube-yerleşkeler açmalarını teşvik etmişlerdir.

Yükseköğretimin uluslararasılaşması sürecinde şube-yerleşke modeli ile birlikte iki devletin doğrudan girişimi ile ortak bir yükseköğretim kurumu kurmak üzere bir araya gelmeleri gündeme gelmektedir. Bu süreçte Türkiye Cumhuriyeti diğer devletlerle yaptığı ikili işbirlikleriyle ortak üniversitelerin kurulması için girişimde bulunmuş; Fransa, Kazakistan, Kırgızistan ve Almanya ile işbirliği yapılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak, Türkiye ile Fransa arasında 1992'de imzalanan antlaşma ile Galatasaray Üniversitesi kurulmuştur. Fransızca eğitim veren Galatasaray Üniversitesi Türkiye yükseköğretim mevzuatıyla yönetilmekte ancak karar alma sürecinde eşit temsilli Türk-Fransız komitelerinin etkinliği bulunmaktadır. Yine 1992 yılında Kazakistan'da Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi kurulmuştur. Türkiye ve Kazakistan, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak

¹**Demonopolizasyon:** Yükseköğretim hizmetlerinde yasal tekel statüsünün kaldırılmasıdır.

²**Deregülasyon:** Devletin çeşitli gerekçelerle ekonomiye yönelik düzenlemelerin azaltılması ve/veya kaldırılmasıdır.

Üniversitesinin tabi olduğu mevzuatı 2012 yılında imzalanan yeni bir antlaşma ile değiştirmiş, Türkiye ve Kazakistan'ın sorumlulukları eşit hale getirilmiştir. Türk-Alman Üniversitesi 2010'da İstanbul'da kurulmuş ve 2013 yılında eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Türkiye ve Almanya arasında yapılan antlaşmaya dayanarak, eşit temsilli Türk-Alman idari ve akademik komitelerin temel politikaları belirlediği, Türkiye yükseköğretim mevzuatına tabi bir devlet üniversitesi olarak kurulmuş olan Türk-Alman Üniversitesinin amacı; "Türk ve Alman yükseköğretim geleneklerinin en önemli başarı ve kazanımlarını araştırma ve öğretim alanlarında birleştirmek ve iki ülke arasındaki bilimsel, iktisadi ve kültürel işbirliğine önemli katkılar vermek" olarak tanımlanmıştır (YÖK, 2014: 168). Türk-Japon Üniversitesinin kuruluş çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye'de yükseköğretimde uluslararasılaşmayı bir adım daha öne çıkaran etkenlerden biri 2001 yılında Bologna Sürecine dahil olunmasıdır.

1.3.2. Bologna Süreci

Bologna Süreci'nin temelleri 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne'da gerçekleştirdikleri toplantı sonunda yayımlanan bildiri ile atılmış olup, resmi olarak 1999 yılında Bologna Bildirisi'nin 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları tarafından imzalanması ve yayımlanması ile başlamıştır. Bu bildiri ile ilan edilen Sürecin altı temel hedefi;

1. Birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak,
2. Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,
3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) uygulamak,
4. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak,
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Bologna süreci, uluslararası öğrenci, personel vb. hareketliliği artırmak üzerine devletler arasında yapılan bir sözleşmedir. Bu nedenle Bologna sürecinin temel hedefleri arasında öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak da bulunmaktadır (Süngü ve Bayrakçı, 2010: 899). Bu öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin kolaylaştırılması ve arttırılması için yükseköğretim sistemlerinin uyumlaştırılabilir olması gerekmektedir. Bu nedenle Bologna Sürecinde üye ülkelerde yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıkları korunarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olması ve uyumlu hale

getirilmesi ve böylece ortak bir yükseköğretim alanı yaratılması hedeflenmektedir. Bu yapı ile ülkelerin yükseköğretim sisteminin tek tip hale getirilmesi amaçlanmamaktadır. Böylece, ülkeler ve/veya yükseköğretim sistemleri arasında geçişlerin kolaylaşması ve bu yolla öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğinin ve istihdamının artırılması planlanmaktadır.

Türkiye, Bologna Sürecine 2001 yılında yapılan Prag Toplantısı'nda imzalanan anlaşma ile katılmış, ardından Sürece ilişkin uygulamalara hızlı bir şekilde başlamıştır. İlkelerin Türk yükseköğretim sistemi içerisinde kabul edilmesi ve sürecin başlatılması ile; 2002 yılında Ulusal Ajans kurulmuş, 2011 yılında 6111 sayılı kanun ile Bologna Sürecinin gerekliliklerine (AKTS, tanınma, vb) ilişkin yükseköğretim sisteminde düzenleme çalışmaları başlamıştır.

1.3.3. Uluslararası Entegrasyonlar

Tüm dünyada yükseköğretimin temel bir unsuru ve eğilimi haline gelen uluslararasılaşmanın ilk biçimleri, ortaçağlarda başlamış olan farklı ülkelerdeki üniversiteler arasındaki “bilgi ve öğrenci değişimi” olarak gözlenmiştir (de Wit, 2002: 5). Başka bir deyişle, günümüzde hareketlilik olarak tanımlanan uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı değişim programları ve akademisyenler arası ortak çalışmalar gibi birçok faaliyet, üniversiteler arasında eskiden beri zaten uygulanmaktaydı. Ancak İkinci Dünya Savaşından sonra, üniversiteler arasında hali hazırda var olan ilişkiler, daha kurumsal hale gelmeye başlamıştır (Kırmızıdağ vd., 2012: 8). Bu kurumsallaşma, hali hazırda yürütülen öğrenci ve öğretim elemanı hareketlilik geleneğinin etkisiyle, öğrenci, araştırmacı ve öğretim elemanlarına yönelik değişim programlarının geliştirilmesi ile başlamıştır. Türkiye'nin uluslararası öğrencilere yönelik sistematik yaklaşımı ilk olarak 1992-1993 öğretim yılında 5 ülke (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan) ile başlatılan Büyük Öğrenci Projesiyle olmuştur. 2010 yılında, bünyesinde Uluslararası Öğrenciler Dairesini de barındıran Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının (YTB) kurulması ile geliştirilen proje, eğitim alanında Türk kültür dış politikasının önemli bir faaliyet alanıdır (Ergin ve Türk, 2010: 36).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma faaliyetleri arasında en önemli paya sahip faaliyetler olan Fulbright Programı, Uluslararası Şube-Yerleşkeler, SUNY Programı, AB Eğitim ve Gençlik Programları, Free Mover Programı ve olmak üzere beş ana başlık altında incelenecektir.

1.3.3.1. Fulbright Programı

1946 yılında – II. Dünya Savaşı sonrası - Senatör J. William Fulbright tarafından eğitim ve kültürel değişim yoluyla, ülkeler arasında ortak bir anlayış geliştirmek amacıyla Amerikan Kongresi'nde sunulan bir kanun teklifiyle kabul edilen ve başlatılan Fulbright Programı, ABD'de yükseköğrenim görmek isteyen öğrenci adaylarına yönelik bir öğrenim bursu programıdır. 155 ülkede faaliyetlerini sürdürmekte olan Fulbright Programı kapsamında akademik başarısı ve İngilizce dil bilgisi yüksek olan öğrenciler seçilmektedir.

Türkiye Fulbright Eğitim Komisyonu 1949 yılında T.C. MEB ve Dışişleri Bakanlığı ile ABD Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan ikili anlaşma ile kurulmuştur. Türkiye'den ilk bursiyerler 1951 yılında gitmiş olup, bugüne kadar yaklaşık 6bin bursiyer Fulbright Programı kapsamında yararlanmıştır.

Fulbright Programı kapsamında son üç yıl içinde alınan / kabul edilen toplam başvuruların yer aldığı Tablo 1.3'de görüldüğü üzere Avrupa ve Avrasya bölgesi ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde düzenli bir artış görülmekte iken diğer bölgelerde 2014-2015 akademik yılı içinde bir azalma görülmektedir.

Tablo 1.3 Fulbright Öğrenim ve Araştırma Öğrencisi Programı

Bölge	2013-14	2014-15	2015-16 (Tahmini)
Doğu Asya Pasifik	727 / 153	688 / 149	625 / 197
Avrupa ve Avrasya	2326 / 352	2533 / 351	2667 / 359
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	297 / 38	254 / 42	232 / 54
Güney ve Merkez Asya	300 / 75	283 / 67	280 / 67
Aşağı Sahra Afrika	489 / 56	484 / 47	373 / *
Batı Yarım Küre	803 / 156	802 / 144	727 / 150
Toplam Alınan / kabul dilen Başvuru sayısı ve Yüzdesi	4642 / 830 % 18	5044 / 800 % 16	4904 / 827 % 17

Kaynak: <http://us.fulbrightonline.org/studyresearch-grant-application-statistics>

1.3.3.2. Uluslararası Şube–Yerleşkeler

Üniversitelerin kuruldukları ülke dışındaki ülkelerde de kendilerine bağlı yerleşkeler kurması durumudur. EK 2'de yer alan listede, tüm dünya ülkelerindeki şube yerleşkelere baktığımızda 75 ülkede toplam 235 şube-yerleşke bulunmaktadır. Bunların içinde Türkiye'de iki adet şube-yerleşke (Fransa menşei – VAKKO ESMOD Fashion Academy, ABD menşei – Empire State College) bulunmakta; Almanya'da BAU International Berlin – University of Applied Sciences ve ABD'de BAU International University Washington, D.C. olmak üzere 2 adet Türkiye menşei şube-yerleşke vardır. Bu çalışmaların arkasında, ODTÜ ve İTÜ'nün KKTC'de açtıkları şube-yerleşkeleri ile edinilen tecrübelerin olduğu söylenebilir. Gerek ortak

üniversitelerin kurulması gerek uluslararası şube-yerleşkelerin açılması Türkiye yükseköğretim alanının uluslararasılaşmasına önemli katkılar yapmıştır. YÖK'a (2014) göre, başta mevzuat uyumsuzlukları ve yönetim anlayışı farklılıkları olmak üzere uygulamada ortaya çıkan sorunlar dikkate alındığında, ortak üniversite ve şube-yerleşke gibi insiyatifleri daha başarılı hale getirmek için, daha esnek ve alternatif yönetim modellerine ihtiyaç vardır (YÖK, 2014: 168).

Uluslararasılaşma çalışmalarının bir başka görünürlüğü ise ortak diploma programlarıdır. YÖK verilerine göre, 2005-2014 yılları arasında Türk üniversiteleri ile dünya üniversiteleri arasında ortak diploma programı kapsamında 176 adet işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bu bağlamda New York Eyalet Üniversitesi Sistemi (SUNY) programlarının rolü oldukça önemlidir (YÖK, 2014: 168).

1.3.3.3. SUNY (The State University of New York) Programı

Çift diplomaya yönelik olarak uygulanan Uluslararası Ortak Lisans Programları (UOLP), Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na bağlı bir Türk Üniversitesi ile New York Eyalet Üniversitesi Sistemi'ne dahil bir üniversite tarafından ortak olarak yürütülen lisans programlarıdır. Tablo 1.5'deki, Türkiye'de SUNY programlarının kurulma tarihçesine baktığımızda resmi olarak 2003-2004 akademik yılında ilk öğrenciler programlara kaydolmuştur. Bu programdaki öğrenciler dönüşümlü olarak eğitimlerinin yarısını Türkiye'de, yarısını Amerika'da görmektedirler. Son eğitim senesini ABD'de tamamlayan öğrenciler staj yapma hakkı kazanmaktadır. Her iki ülkede eğitimlerini tamamlayan öğrenciler iki üniversiteden (biri Türkiye'deki üniversiteden biri ABD'deki üniversiteden) diploma almaktadır (<http://www.suny.edu.tr/id2-genel/uluslararasi-ortak-lisans-programi-nedir.php>). Bu nedenle eğitim-öğretim kalitesi, yabancı dil ve kültürlerarası öğrenme önem kazanmaktadır. Öğrenciler Uluslararası Ortak Lisans Programlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sisteminde aldıkları yerleştirme puanlarına göre yerleştirilirler. Yerleştirme puanı öğrencinin ilgili sınav puanına ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının ilgili katsayı ile çarpılarak eklenmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bu yerleştirme Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır.

Tablo 1.4 SUNY Programları Tarihçesi

2000	Uluslararası Ortak Lisans Programları konusunda görüşmelere ve programların geliştirilmesine başlanmıştır.
2003	YÖK ile SUNY arasında Uluslararası Ortak Lisans Programlarına yönelik resmi anlaşma imzalanıyor, aynı zamanda üniversiteler bazında resmi anlaşmalar imzalanmıştır.
2003/04 Eğitim Yılı	10 Uluslararası Ortak Lisans Programı öğrenci kaydına başlıyor. İlk yılında 305 kişilik kontenjana 3,865 kişi başvurmuştur.
2006/07 Eğitim Yılı	24 farklı Uluslararası Ortak Lisans Programı'nda 1,200 öğrenci eğitim görmeye başlamıştır.
2009/10 Eğitim Yılı	28 aktif programda yaklaşık olarak 1,864 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Bu sayının 274'ü, 2010 eğitim yılı sonunda mezun olmuştur. Ayrıca, 2010 eğitim yılı sonunda mezun olacak öğrenciler dışında programlarımızdan toplam 483 öğrenci mezun olmuştur.

Kaynak: <http://www.suny.edu.tr/id2-genel/uluslararasi-ortak-lisans-programi-nedir.php>

1.3.3.4. Free Mover Programı

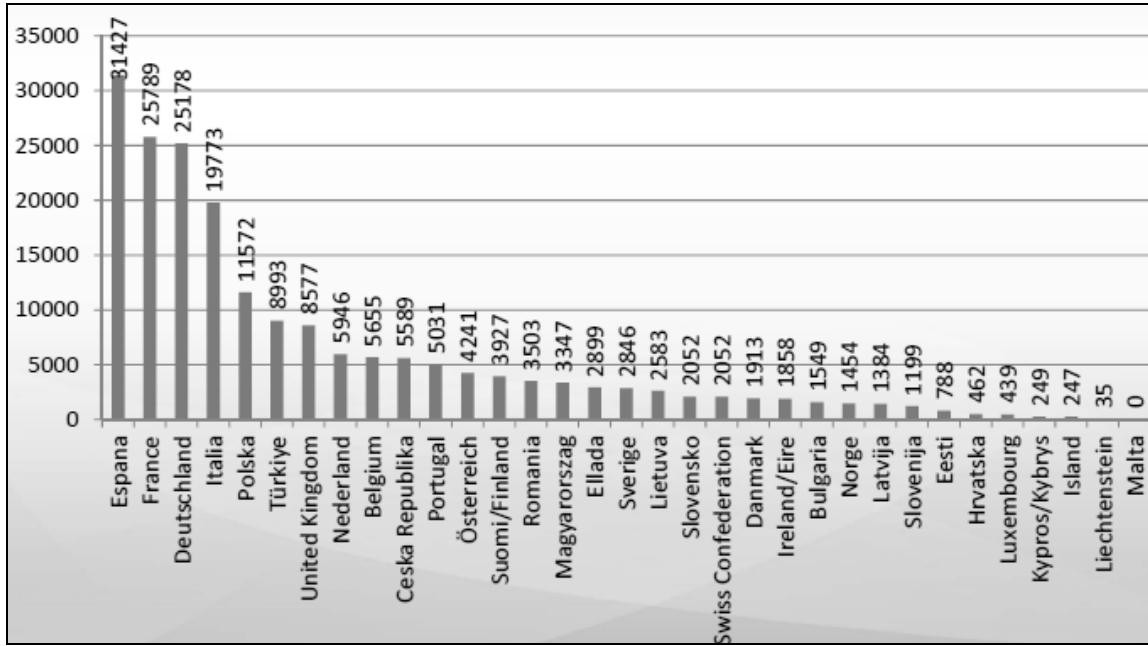
Yükseköğretim kurumunda okumakta olan ve öğreniminin bir veya iki dönemini yurtdışında geçirmek isteyen öğrenciler, yurtdışındaki üniversitelere ücret ödeyerek veya üniversiteler arasındaki anlaşmalara bağlı olarak öğrenimlerine yurtdışında devam edebilirler. Öğrencilerin herhangi bir kurumun programına bağlı olmaksızın hareketlilikte bulunabildikleri için bu programa Free Mover adı verilmektedir. Free Mover Programı kapsamındaki öğrencilere herhangi bir burs ya da hibe sağlanmamaktadır. Free Mover öğrencileri, gidecekleri kurumdaki öğrencilere sağlanan bütün hizmet ve imkânlardan faydalanabilirler. Free Mover öğrencileri, öğrenimlerine devam edecekleri akademik birimlerde ders seçip, kayıtlı oldukları üniversitelerdeki dersleriyle eşleştirebilirler.

Yurtdışında daha yaygın olan Free Mover Programı, Türkiye'de Erciyes, Akdeniz, Yıldız Teknik, Anadolu, Boğaziçi, Abdullah Gül, Beykent, İTÜ, Uludağ, Yeditepe Üniversitelerinde uygulanmaktadır.

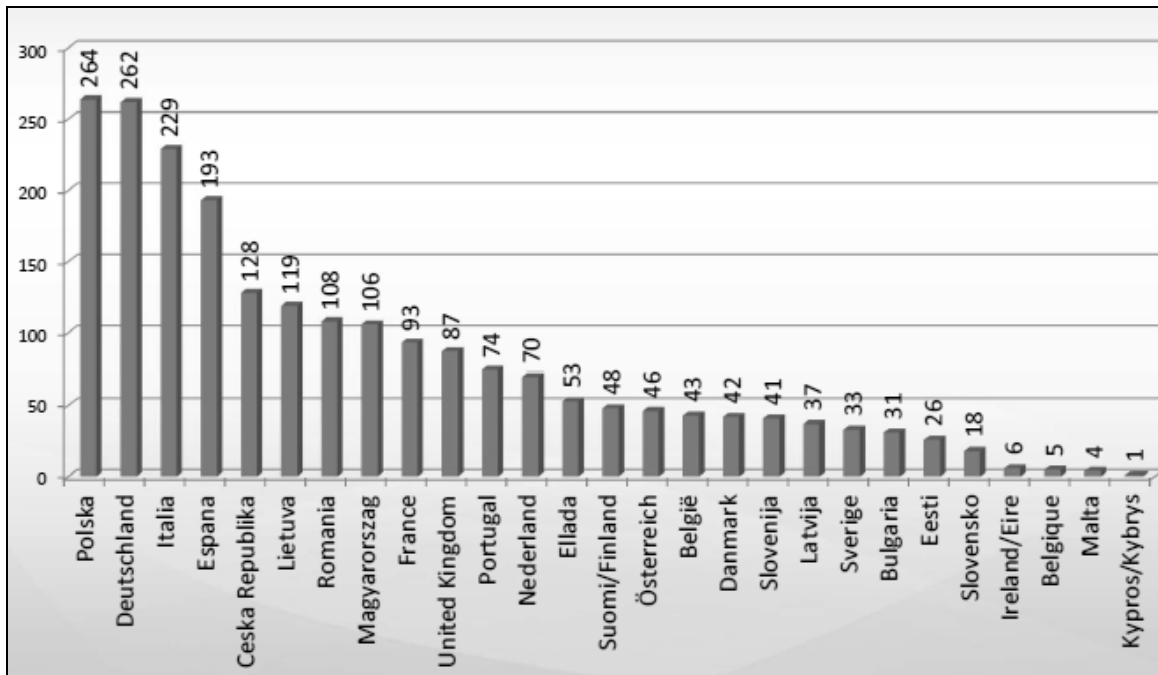
1.3.3.5. Erasmus ve Mevlana Değişim Programları

Bologna Bildirisi'nde yer alan Avrupa genelinde öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliğinin artırılması hedefine ulaşmada, Avrupa Komisyonu sorumluluğunda yürütülmekte olan AB Eğitim ve Gençlik Programları (ABEGP) kapsamında desteklenen yükseköğretim personelinin ve öğrencilerinin hareketliliği aracılığıyla elde edilen deneyimlerin önemli payı vardır. ABEGP içinde en aktif program Erasmus Öğrenci ve

Personel Hareketliliği Programı olup, program bütçesi içindeki en büyük pay Erasmus Programı'na, Erasmus Programı içindeki en büyük pay da öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğine ayrılmıştır. Öğrenci hareketliliği konusunda en çok öğrenci gönderen ülke İspanya'dır. İspanya'yı Fransa ve Almanya takip etmekte; Türkiye ise 6. sırada yer almaktadır.

Şekil 1.1 Ülkelere Göre Öğrenci Öğrenim Hareketliliği (2010 – 2011 Akademik Yılı)

Şekil 1.2 Ülkelere Göre Personel Hareketliliği (2010 – 2011 Akademik Yılı)

Türk üniversitelerinin Erasmus hareketliliğinden elde edilen deneyimler sonrasında 2008 yılında Farabi Değişim Programı, 2012 yılında da Mevlana Değişim Programı oluşturulmuştur. Farabi değişim programı kapsamında ülkemizdeki yükseköğretim kurumları arasında, Mevlana değişim programı kapsamında Erasmus Program ülkeleri dışında kalan ülkelerdeki üniversiteler ile öğrenci ve personel değişimleri yapılmaktadır. “Kısa dönemli uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin başarıyla sağlanmasında Erasmus Programı Türkiye için önemli bir araç olmuştur. Sadece Avrupa Yükseköğretim Alanına hitap eden bu vasıtanın yanı sıra, Yükseköğretim Kurulu, kısa dönemli uluslararası hareketliliğin Avrupa dışında kalan ülkeler ve coğrafyalarla da yapılabilmesi için Türkiye merkezli yeni bir değişim programı tasarlayarak, 2013 yılında Mevlana Değişim Programı’nı başlatmıştır.” (YÖK, 2014: 162).

Tablo 1.5’de görüleceği üzere, Türk yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma kapsamındaki öğrenci ve personel hareketliliğinin 2006-2013 yılları arasındaki Erasmus Programı verilerine göre öğrenci hareketliliğinde giden sayısı (71.196) gelen sayısından (27.661) fazla ile 2013-2014 akademik yılı arasındaki Mevlana Değişim Programı öğrenci hareketliliğinde tersi (402 giden, 595 gelen) gerçekleşmiştir. Personel hareketliliği sayılarına baktığımızda her iki değişim programı kapsamında da giden personel sayısı gelen personel sayısına göre oldukça fazladır. Mevlana Değişim Programı öğrenci hareketliliği, Erasmus kapsamında yaşanan öğrenci hareketliliğindeki süreçle uyumludur (YÖK, 2014: 161).

Tablo 1.5 Erasmus ve Mevlana Değişim Programları Kapsamındaki Öğrenci ve Öğretim Elemanı Hareketliliği

Hareketlilik Akışı	Gelen		Giden	
	Erasmus	Mevlana	Erasmus	Mevlana
Hareketlilik Türü	(2006-13)	(2013-14)	(2006-13)	(2013-14)
Öğrenci Hareketliliği	27.661	595	71.196	402
Toplam Öğrenci Hareketliliği	28.256		71.598	
Öğretim Elemanı Hareketliliği	11.037	309	16.224	622
Toplam Öğretim Elemanı Hareketliliği	11.346		16.846	

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu verilerinden derlenmiştir.

Küreselleşmenin tanımlanmasında kullanılan kavramlar arasında geçen uyum sağlama kapasitesi, kültürel ve kişisel sosyal tecrübelerin değişimi gibi kavramlar son yıllarda yükseköğretimde uygulanan eğitim politikaları üzerinden uygulama alanı bulmuştur. Bu nedenle AB Eğitim politikası içinde yer alan Erasmus hareketlilik programı da bu uygulama alanlarından biri olarak değerlendirilebilir (Özdem, 2013: 62). Bu nedenle tezin çalışma konusunu/alanını oluşturan Erasmus programına ait detaylı bilgiler ikinci bölümde açıklanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİNDE ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Tarihsel Gelişimi

Avrupa Birliği eğitim politikasına ilişkin faaliyetlerin temeli, 1957 yılında imzalanan Roma anlaşmasına dayanmaktadır. Roma antlaşması mesleki eğitim ve derece sistemlerinin geliştirilmesine yönelik önerileri içermektedir. 1970’lerde ise AB üye ülkelerinin Eğitim Bakanları toplantısının ana gündem maddesini yükseköğretim, teknik ve mesleki eğitim, bilginin karşılaştırılabilir ve uyumlaştırılabilir olması oluşturmuştur. 1976 yılında AB Bakanlar Konseyi tarafından açıklanan, eğitim komitesinin oluşturduğu genel eylem planı Avrupa eğitim politikasının belirleyicisi olmuştur. Bu bağlamda 1976-1984 yıllarını kapsayan uluslararası pilot proje çalışmaları, çalışma ziyaretleri, deneyim ve bilgi değişimi faaliyetlerini içeren ilk Topluluk Eylem Planı ile Avrupa Birliği üye ülkelerinin eğitim konusunda kendi arasında yakın ilişkiler içine girdiğini söylemek mümkündür.

1980’lerin ikinci yarısında eylem planı kapsamında uygulanmaya başlayan programların içinde yükseköğretim ve mesleki eğitime ilişkin programların daha önemli olduğu anlaşılmıştır. Avrupa Konseyinin kararıyla oluşturulan “İnsanların Avrupası Komitesi (Committee On a People’s Europe)” tarafından 1985 yılında “Adonnino Raporu” adıyla yayınlanan raporda, “Avrupa kültürünün genişletilmesi” ve “diploma denkliği ile profesyonel yeterliliğinin tanınması” olmak üzere iki önemli öneri sunulmuştur (Grek, vd., 2009: 13-14). 1988 yılında ise akademik özgürlük ve yükseköğretim kurumlarının özerkliğine yönelik hazırlanan Magna Charta Universitatum³ ile eğitim-öğretim-araştırmanın evrenselliğine ve önemine değinilmektedir.

İlk çıkış noktası ekonomik birlik olan Avrupa Topluluğunun yapısının ve boyutunun daha da genişlemesi ve derinleşmesi sonucunda imzalanan Maastricht Antlaşması (1992) ile “Avrupa Birliği (AB)” adını alarak, eğitim konusu diğer sorumluluklar içinde merkez nokta olarak belirlenmiştir. Antlaşmada; eğitimde Avrupa boyutunu geliştirmek, öğrenci ve personel hareketliliğini ve işbirliğini teşvik etmek, yeterlilikleri tanımak hedeflenmektedir. Bu bağlamda Avrupa Eğitim ve Kültür Genel Direktörlüğü kurulmuş ve AB eğitim programlarının birleştirilmesi ve kapsamının genişletilmesi şeklinde yeniden organize edilmeye başlamıştır (Grek, vd., 2009: 20-21). Bu doğrultuda Avrupa Birliği üye devletleri

³ Magna Charta Universitatum: kelime olarak “büyük sözleşme” anlamına gelmektedir.

arasında, AB Eğitim ve Gençlik Programları adı altında çerçeve programlar uygulanmaya başlamıştır.

2.2. AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Amaç ve Hedefleri

Avrupa Topluluğunu kuran anlaşmanın eğitim kalitesinin yükseltilmesi amacını taşıyan ve programın hukuki temelini oluşturan 149. maddesinde “bilgi ve en iyi uygulamaların değişimini geliştirmeyi, karşılaştırmalı analiz ve tavsiyeler sunmayı, özellikle pilot projelere başvurarak yenilikçi yaklaşımları desteklemeyi ve tecrübeleri değerlendirmeyi amaçlayan girişimler aracılığıyla, üye devletler arasındaki işbirliğini teşvik etmeye ve istihdam alanındaki eylemlerini desteklemeye yönelik teşvik”ten bahsedilmektedir. Üye ülkeler arasındaki işbirliğini teşvik etmek ve istihdam alanındaki eylemlerini desteklemek amacıyla yürütülecek öğrenci hareketliliği, hareketliliğin teşviki ve AB ülkelerinde konuşulan dillerin öğretilmesi gibi etkinliklerle, “eğitimde kalitenin geliştirilmesine katkıda bulunması” öngörülmektedir (<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/kurumsal-ilgili-link-ve-dok%C3%BCmanlar/eski-programlar>). AB Eğitim ve Gençlik Programlarının amaçları;

- Kültürlerarası etkileşimin kolaylaştırılması,
- Farklı toplumlardan gelen insanların bir proje etrafında toplanması,
- Dayanışma bilincinin artırılması,
- Avrupa entegrasyonu sürecinde olan ülkelere sosyo-ekonomik, kültürel ve bilimsel katkıda bulunulması ve
- Avrupa bilgi ve araştırma alanlarının oluşturulması olarak sıralanmaktadır.

AB Eğitim Programlarının amaçlarından bir diğeri ise Avrupa’da eğitimin uluslararasılaşma sürecine katkı sağlayarak Avrupa’nın küreselleşme sürecinde ABD ve Japonya ile arasındaki farkı kapatarak dünyanın en güçlü ekonomileri arasındaki yerini almasını sağlamaktır (www.mezun.com).

AB Eğitim ve Gençlik Programlarının kapsamı ve çerçevesi, Avrupa Komisyonu tarafından yedi yılda bir yeniden şekillenir. Bu nedenle her bir çerçeve program yılı yedi yıllık programlanmaktadır. Bu bağlamda 1987-1995 Erasmus, 1996-1999 Socrates I, 2000-2006 Socrates II, 2007-2013(14) Hayatboyu Öğrenme olarak adlandırılmış, 2014-2020(21) program yılının başlığı Erasmus+ olarak belirlenmiştir.

2.2.1. Erasmus Programı

Roma anlaşması ile Avrupa topluluk üye ülkeleri arasında ortak eğitim uygulamalarının temeli atılmıştır. 1987 yılında üniversiteler ile diğer kurumlar (özellikle yükseköğretim ve sanayi) arasında işbirliği oluşturmak amacıyla COMETT, Erasmus, PETRA, Youth for Europe, Lingua, Eurotechnet, FORCE programları başlatılmıştır. Bu programların içinde ayakta kalabilen Erasmus (Hareketlilik) Programı olmuştur.

Erasmus Programı adını, 1465 – 1536 yılları arasında yaşamış Hollandalı filozof olan Desiderius Erasmus Roteradamus'dan almıştır. Erasmus Hareketlilik Programı, yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini desteklemeye çalışan bir programdır. Programla birlikte yükseköğretim kurumları arasında ortak projeler hazırlanıp uygulamaya konulmakta ve öğrenci ve eğitimcilerin Avrupa üniversiteleri arasındaki değişimi sağlanmaktadır. Ayrıca program, yükseköğretim sistemini iş dünyasının şartlarına uyum sağlayacak şekilde geliştirerek, mezun olacakların istihdam edilmelerini sağlamak amacıyla iş dünyasıyla yükseköğretim kurumları arasında bağların kurulmasını ve işbirliğini teşvik etmektedir (www.ua.gov.tr).

Her program yılı arasında uygulama farklılıkları olan Erasmus Programı kapsamında, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlerde kısa dönemli (3-12 ay arası) başka bir Avrupa ülkesinde devam edebilmelerini, ders ve staj imkanlarından faydalanabilmelerini sağlamaktadır. Öğrencilere mali destek amacıyla, gittikleri ülkeye göre aylık hibeler verilmektedir. Yükseköğretim kurumlarında çalışan akademik ve idari personelin de ders vermek ya da eğitim almak için Avrupa'daki başka bir yükseköğretim kurumuna hareketliliği mümkündür (Ulusal Ajans, 2012: 6). Öğrenci ve personel hibersiz olarak da kontenjan dahilinde programdan faydalanabilmektedir.

2.2.2. Sokrates Programı

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler arasında eğitim alanında iş birliği sağlamak için Avrupa Birliği Antlaşmasınının 149. ve 150. maddeleri temel alınarak 1995 yılında Sokrates Programı başlatılmıştır. Eğitim, bilgi üretimi ve teknolojik gelişimin temeli olduğundan özellikle Sokrates programı AB'nin kalkınma hamlesinin önemli itici güçlerinden biridir (www.deu.edu.tr). Hareketlilik ve değişimi içeren Sokrates programı okul eğitiminden, yükseköğretime, yeni teknolojilerden, yetişkin eğitime kadar tüm düzeylerde eğitimde Avrupa boyutunun güçlenmesini, Avrupalılık bilinci ile işbirliğini destekleyen ve fırsat eşitliğini hedefleyen bir eğitim programıdır (Yayan, 2003). Sokrates Programının alt programları şunlardır;

1. Comenius (Okul Eğitimi)
2. Erasmus (Yükseköğretim)
 - a. Öğrenci Öğrenim Hareketliliği
 - b. Personel Ders Verme Hareketliliği
 - c. Erasmus Yoğun Dil Kursu
 - d. Erasmus Yoğun Program Projeleri
 - e. Erasmus Hazırlık Ziyaretleri
 - f. Erasmus Yerleştirme Konsorsiyumları
 - g. Bologna Süreci
3. Grundtving (Yetişkin Eğitimi)
4. Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim)
5. Minerva (Açık-Uzaktan Eğitim)
6. Lingua (Avrupa Dilleri Eğitimi)
7. Observation and Innovation (Eğitim sistemlerinin\ politikalarının izlenmesi ve bu alanlarda yenilik)
8. Joint Actions (Diğer Avrupa programları ile ortak eylemler)
9. Accompanying Measures (Destek Faaliyetleri)

Sokrates Programının ikinci dönemi 2000 – 2007 yılları arasında uygulanmıştır. Bu programlara Avrupa Birliği üyesi ülkeler, EFTA ülkeleri⁴ ve aday ülke olan Türkiye katılmaktadır. Türkiye, programlara tam üye olarak 1 Nisan 2004 tarihinde katılmıştır. Programlar çerçevesinde gerçekleştirilen tüm faaliyetlerde, taraflardan en az birinin AB üye ülke kurumu olması zorunludur.

2.2.3. Hayatboyu Öğrenme Programı

Hayatboyu Öğrenme Programı (Lifelong Learning Programme, LLP); 2007 – 2014 yılları arasında Avrupa Birliği üyesi 27 ülke, EFTA üyesi 3 ülke ve AB aday ülkeleri arasında yer alan Türkiye ve Hırvatistan ile İsviçre yükseköğretim kurumlarının istifadesine açık olarak yürütülmüştür. Hayatboyu Öğrenme Programının alt programları;

1. Comenius
2. Erasmus
3. Grundtving
4. Leonardo Da Vinci

⁴ EFTA (European Free Trade Area) = Avrupa Serbest Ticaret Alanı'dır. EFTA ülkeleri ise Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn'dır.

5. Jean Monnet

Erasmus Programının alt faaliyetlerine Öğrenci Staj Hareketliliği ile Personel Eğitim Alma Hareketliliği dahil edilmiştir. Hayatboyu Öğrenme Programı dahilinde 2010 – 2011 akademik yılından itibaren geçerli olmak üzere, Erasmus Üniversite Beyannamesi (Erasmus University Charter) sahibi kurumların öğrenci ve personel hareketliliği faaliyetlerinden yararlanacak bireylerde aranan uyruk şartı genişletilmiş; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları dışında başka ülkelerin vatandaşı olmakla birlikte Türkiye'de bir okulda, meslek okulunda, yükseköğretim kurumunda veya yetişkin eğitimi veren bir kurumda kayıtlı öğrenci olmaları veya ilgili yasalar ve mevzuatlar çerçevesinde Türkiye'de bir işte çalışıyor olmaları veya Türkiye'de yaşıyor olmaları şartı aranmıştır (http://www.ua.gov.tr/docs/halklaili%C5%9Fkiler/erasmus_web.pdf?sfvrsn=0). Yani uluslararası öğrenci olarak Türkiye'de yükseköğretim kurumunda okuyan öğrenciler de Erasmus Programından yararlanabilmektedir.

2.2.4. Erasmus+ Programı

Erasmus+ Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında uluslararasılaşmanın getirdiği yeni ihtiyaçlara ve Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmayı amaçlamaktadır. Erasmus+ Programının özel hedefleri “Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın oluşmasına destek” ve “Yenilik sürecinde yükseköğretim ve mesleki eğitime desteği” arttırmaktır. Erasmus+ Programı 3 Ana Eylem (Key Action, KA) ve 2 Özel Eylem altında toplanmıştır (www.ua.gov.tr). Bunlar;

Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

- Okul Eğitimi Personelinin Öğrenme Hareketliliği
- Yükseköğretim Öğrenci ve Personelinin Öğrenme Hareketliliği
- Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personelinin Öğrenme Hareketliliği
- Yetişkin Eğitimi Personelinin Öğrenme Hareketliliği
- Gençlik Değişimi, AGH, Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği

Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği

- Stratejik Ortaklık
- Bilgi Ortaklıkları
- Sektörel Beceri Ortaklıkları

Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Özel Eylem1: Spor Destekleri

Özel Eylem2: Jean Monnet Programı

Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda 2014 – 2021 yıllarını kapsayacak Erasmus+ Programı altında yürütülecek öğrenci ve personel hareketliliği kapsamında getirilen yenilikler (www.ua.gov.tr);

- Program ülkelerinin dışında Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen ortak ülkelerle de hareketlilik gerçekleştirmek,
- Birden fazla kez aynı hareketlilikten hibeli olarak yararlanmak,
- Mezunların da staj hareketliliğinden yararlanmasını sağlamak,
- Öğrenciler için çevrimiçi (online) dil desteği sağlamak,
- Yüksek lisans öğrencileri için banka kredi desteği sağlamaktır.

Türk Milli Eğitim Sistemi'nin temel ilkeleri, 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile “dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin Türk vatandaşı olan herkesin eğitim hakkının ve eğitimde eşit fırsatların verilmesi, fertlerin hayat boyu öğrenmelerinin devam etmesi, yeniliğin takip edilmesi vb.” şeklinde amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Türk Milli Eğitim sistemi amaçları ile AB'nin eğitim hedefleri ile uyumludur. Türkiye’de Erasmus programı öğrenci ve personel hareketliliği kapsamında ulusal ve kurumsal yapılanma ile yapılan faaliyetlere ilişkin istatistikî veriler “Türkiye’de Erasmus hareketlilik programının uygulaması” başlığı altında incelenecektir.

2.3. Türkiye’de Erasmus Hareketlilik Programının Uygulaması

Türkiye, Erasmus programına 2003 yılında 15 üniversitenin içinde yer aldığı pilot proje ile dahil olmuştur. Erasmus Hareketlilik Programına katılmak isteyen yükseköğretim kurumlarının Avrupa Komisyonuna başvurarak “Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi (Erasmus Charter for Higher Education – ECHE)” alması gerekmektedir. Tablo 2.1’de görüldüğü üzere Türkiye’de Erasmus Beyanname sahibi yükseköğretim kurumunun sayısı 2004’te 65 iken 2014 yılında 162’dir. Neredeyse bütün yükseköğretim kurumları Erasmus öğrenci ve personel hareketliliği yapmak üzere akreditasyon almıştır.

Tablo 2.1 2004 ve 2014 Yıllarındaki Türkiye’de Gerçekleşen Erasmus Hareketlilik Göstergeleri

	2004	2014
Erasmus Üniversite Beyannamesi (EUC)	65	162
Giden Öğrenci	1.142	>10.000
Gelen Öğrenci	299	>5.000
Giden Personel	339	> 2.000
Gelen Personel	218	~ 2.000
Bütçe (Euro)	4.397.486	35.727.550

Kaynak: www.ua.gov.tr

“AB, Türkiye’nin üyelik sürecinde eğitim ve kültür alanında işbirliğini finansman sağlanan programlar ve açık koordinasyon yöntemi ile desteklemektedir” (AB Bakanlığı, 2015: 82). Türkiye’nin AB Eğitim ve Gençlik Programlarına katılması aşamasında, 1998 yılından itibaren ele alarak 2015 yılına kadar Avrupa Komisyonu tarafından her yıl hazırlanan İlerleme Raporlarının incelenmesi önemlidir. İlerleme raporları; geçmiş dönemdeki gelişmelerini anlatarak, mevcut durumunu değerlendirmekte ve geleceğe yönelik tavsiyelerde bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik ve Sosyal Komiteye ve Bölgeler Komitesine sunulan “Türkiye 2015 Yılı İlerleme Raporu”nda, Türkiye’de uygulanan Erasmus hareketlilik programına ilişkin değerlendirmeler şu şekildedir (AB Bakanlığı, 2015: 82);

“Eğitim, öğretim ve gençlik alanında Türkiye, Erasmus+ programına tam katılım sağlamaktadır. Erasmus+ programına yönelik projelere yapılan başvurular artmaya devam ettiğinden Türkiye, katkı payını 2015’te 135 milyon avroya çıkarmıştır. Türkiye, AB’nin ‘Eğitim ve Öğretim 2020’ stratejik çerçevesinde ilerleme kaydetmiştir. Türkiye, Bolonya sürecini uygulama bakımından ileri bir aşamdadır; ancak Türkiye’deki 186 yükseköğretim kurumu arasında nitelik açısından farklılıklar süregelmektedir. Türkiye ‘Yeterlilikler Çerçevesi’nin 2015’te kabul edilmesi beklenmektedir. Yaygın ve serbest öğrenmenin tanınma düzeyi düşüktür. Yüksek genç işsizlik oranı karşısında, Türkiye’nin gençlerin yetkinliğini, becerilerini ve istihdam edilebilirliğini artırmak için uluslararası düzeyde yaygın öğrenimi desteklemek amacıyla Erasmus+ gençlik bileşenini kullanması çok daha önemlidir (AB Bakanlığı, 2015: 82).”

Raporda ayrıca Türkiye’nin tüm düzeylerde eğitim kalitesinin artırılması ve öğrencilerin temel ve çapraz beceri ediniminin iyileştirilmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. Türk yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ve kalite olgusunun Erasmus Programı ile bir anlam kazandığını söylemek mümkündür.

2.3.1. Türkiye’de Erasmus Hareketlilik Göstergeleri

Türkiye’de 2003 – 2011 yılları arasında Erasmus Hareketlilik Programı çerçevesinde giden – gelen öğrenci ve personel sayıları ile kullanılan hibe miktarları Tablo 2.2’de gösterilmektedir.

Tablo 2.2 Erasmus Programı Çerçevesinde Türkiye’nin Sayısal Verileri

Yıllar	Gelen Öğrenci	Giden Öğrenci	Gelen Personel	Giden Personel	Kullanılan Hibe (Avro)
2003	17	129	0	0	
2004	229	1.142	44	339	4.137.226,57
2005	828	2.852	440	581	8.347.483,00
2006	1.321	4.438	666	1.378	10.683.514,38
2007	1.799	6.274	931	1.904	21.773.587,81
2008	2.385	7.730	1.184	1.595	23.815.182,88
2009	3.329	8.759	1.321	1.740	26.472.774,05
2010	4.200	10.000	1.500	2.000	33.139.410,10
2011	4.700	11.773	1.900	2.635	31.853.500,73
Toplam	18.808	53.324	7.986	11.887	163.365.078,79

Kaynak: www.ua.gov.tr

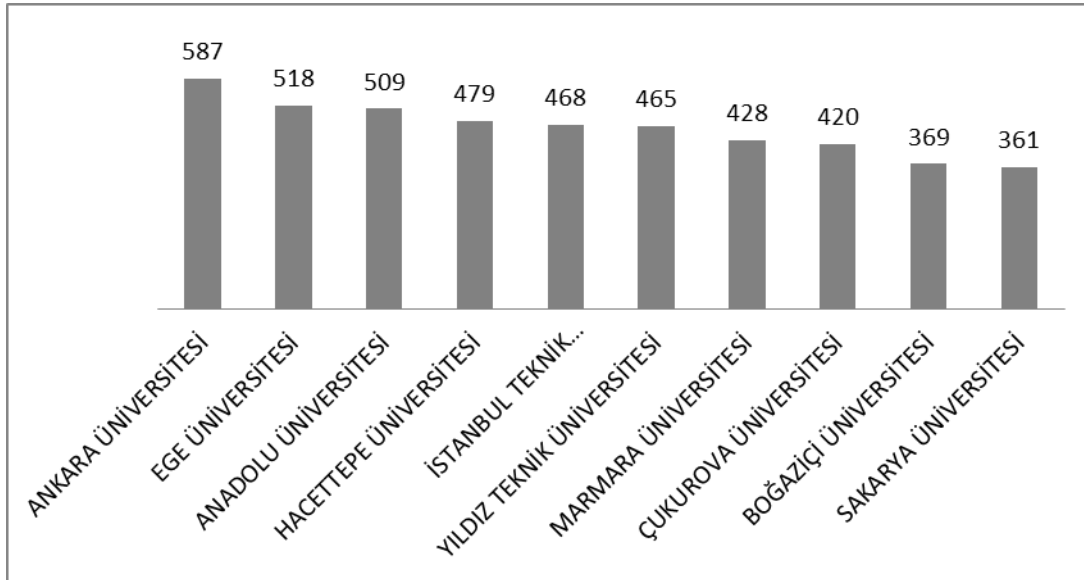
2012 – 2013 akademik yılı içinde Türkiye’de 138 üniversite 12.358 öğrenci öğrenim, 1.997 öğrenci staj, 3114 akademik personel, 1.465 akademik ve idari personel hareketliliği gerçekleştirilmiş olup, toplam 38.647.189,41 Avro hibe kullanılmıştır. 2012-2013 Akademik Yılı içinde Erasmus Programı kapsamında toplam hareketlilik (öğrenci ve personel hareketliliği) sayısı en çok olan ilk on üniversite ve hareketlilik sayıları Tablo 2.3’deki gibidir. Akdeniz Üniversitesi 27. sırada yer almaktadır.

Tablo 2.3 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Hareketlilik Gerçekleştiren İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları

Üniversitenin Adı	Öğrenci		Personel		Toplam Hareketlilik
	Öğrenim	Staj	Ders Verme	Eğitim Alma	
Anadolu	388	121	135	59	703
Ankara	408	179	48	34	669
Ege	479	39	51	6	575
Hacettepe	403	76	39	20	538
Yıldız Teknik	465	0	37	11	513
Sakarya	339	22	95	47	503
İstanbul Teknik	468	0	21	9	498
Marmara	399	29	37	14	479
Çukurova	317	103	35	17	472
Boğaziçi	326	43	20	12	401

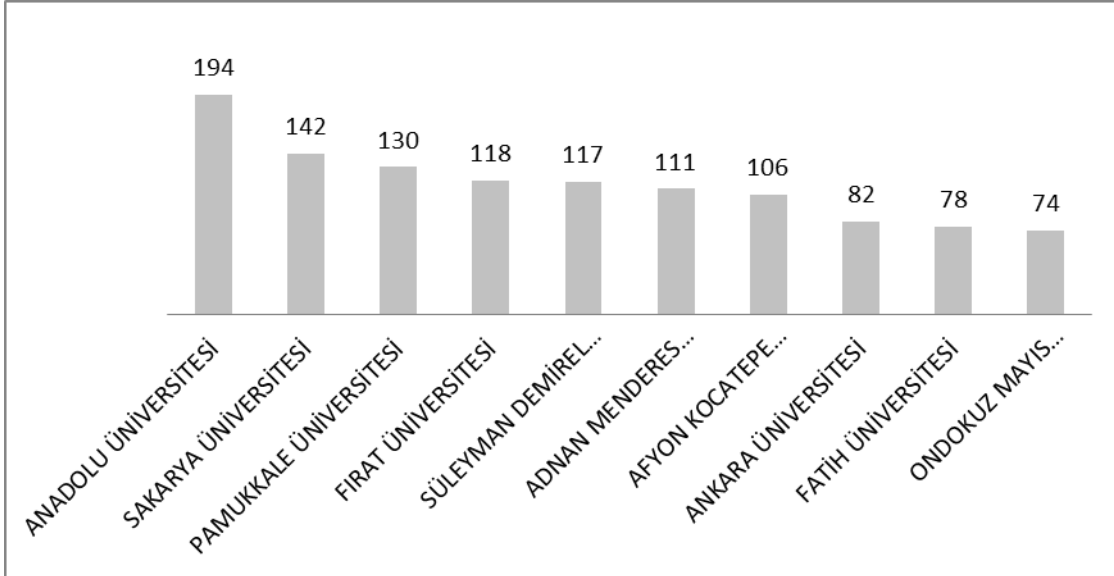
Kaynak: www.ua.gov.tr

Türk üniversiteleri içinde Şekil 2.1’ de görüleceği üzere Erasmus öğrenci öğrenim ve staj hareketliliği kapsamında en çok öğrenci gönderen ilk üç üniversite kamu üniversiteleri olan Ankara – Ege – Anadolu üniversiteleri olup, Akdeniz Üniversitesi 31. sırada yer almaktadır. İlk üç sırada olan üniversiteler incelendiğinde, üniversitelerin köklü, kurumsal ve genel öğrenci sayılarının yüksek olan üniversiteler olduğu görülmektedir.

Şekil 2.1 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Öğrenci Gönderen İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları

Türk üniversiteleri içinde Erasmus personel (ders verme ve eğitim alma) hareketliliği kapsamında en çok akademik ve idari personel gönderen ilk üç üniversite ise Şekil 2.2' de görüleceği üzere kamu üniversiteleri olan Anadolu – Sakarya – Pamukkale üniversiteleri olup, Akdeniz Üniversitesi 17. sırada yer almaktadır.

Şekil 2.2 2012 – 2013 Akademik Yılı İçinde En Çok Personel Gönderen İlk On Türk Üniversitesi ve Hareketlilik Sayıları

Avrupa menşeli olan Erasmus Hareketlilik Programının sağlıklı yürütülebilmesi için, programa dahil olan ülkelerde Ulusal Ajans olarak anılan merkez kurumlar belirlenmektedir. Programın akademik gerekliliklerine bağlı olarak YÖK ve Erasmus hareketlilik faaliyetlerinden yararlanan öğrenciler tarafından yönetilen Erasmus Öğrenci Ağı gündeme gelmektedir.

2.3.2. Ulusal Yapılanma

Programa katılan ülkelerin eğitim-öğretim ile ilgili üst kurulları programın yönetimi, uygulanması ve Sokrates programına dahil olan dokuz eylem alanının geliştirilmesini amaçlayan *ulusal ajans*ları oluştururlar. Ülkemizdeki ulusal ajans yapılanması, 2002 yılının Ocak ayında T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'na bağlı olarak oluşturulmuştur. Akabinde YÖK ve üniversite yönetimleri uygulamalara başlamak için hızlı bir şekilde harekete geçmiş; üniversitelerde farklı isimler altında Erasmus Ofisleri kurulmuştur (Özdem, 2013: 62-63).

2.3.2.1. Ulusal Ajans

Türkiye'nin ABEGP' na dahil olmasına yönelik sürecin ilk aşaması 2002 – 2004 yıllarını kapsayan Hazırlık dönemi ile pilot projeler belirlenmesi olmuş, 1 Nisan 2004 yılında imzalanan Mutabakat Zaptı ile tam üye olarak tam katılımı kabul edilmiştir. ABEGP' na dahil olan ülkelerde programların merkezi olarak yürütülmesini sağlayan milli makam *Ulusal Ajans*lardır. Ülke merkezli faaliyet gösteren Erasmus programı vasıtasıyla, ülkelerin yükseköğretim kurumlarının Bologna Süreci çerçevesinde doğrudan işbirliği içinde çalışmasını öngörerek ulusal ajanslara bu süreçte sorumluluk yüklenmiştir (www.ua.gov.tr). Ulusal Ajansların temel rolü, Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan çerçeve programların buldukları ülkelerde yönetilmesi, uygulanması ve ABEGP'nin alt programlarının geliştirilmesidir.

ABEGP'nin yükseköğretimle ilgili olan çalışmaları doğrudan Yükseköğretim Kurulu'nu gündeme getirmektedir.

2.3.2.2. Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1982 Anayasası ile belirlenen yükseköğretim sisteminin temel esaslarına göre oluşturulan Anayasal bir kuruluştur. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu uyarınca tanımlanan Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim kanunun amaçlarına⁵ uygun olarak iş ve işlemleri yürütmektedir.

Erasmus Programı kapsamında gerçekleştirilen öğrenci hareketlilik faaliyetlerine ilişkin gündeme gelen tanınma, diploma denkliği gibi konular, YÖK tarafından ele alınması gereken çalışmalardır. Bu bağlamda, YÖK tarafından 2004 yılında, üniversitelerdeki akademisyenlerden seçilen Bologna Rehberleri Takımı oluşturulmuş, rehberler hem kendi hem başka üniversitelerde çalışmalar yapmış, Bologna Sürecinin ülke içinde yaygınlaşmasını sağlamışlardır. Sürecin sosyal boyutunu sağlamak adına Ulusal Öğrenci Konseyi tarafından aday gösterilen ve YÖK tarafından görevlendirilen bir öğrenci temsilcisi de Bologna Rehberleri arasında yer almıştır. Sürecin yaygınlaşmaya başlaması ile YÖK Genel Kurulu tarafından 2008 yılında “Bologna Eşgüdüm Komisyonu (BEK)” kurulması kararı alınmış, Süreç ile ilgili çalışmalar daha da hız kazanmıştır. 2011 yılında 6111 sayılı kanun ile Bologna Sürecinin tanınma ve diploma denkliği gerekliliklerine ilişkin AKTS kredi sistemi yükseköğretim kurumlarında zorunlu kılınmıştır. Ancak öğrencilerin mezuniyet belgelerinin ekinde (Diploma Eki), öğrencilerin üniversitede okuduğu süreç içinde yaptığı akademik

⁵2547 sayılı Yükseköğretim Kanunun amacı; yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim - öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektir.

çalışmalara (seminer, yaz okulu, staj vb) ile bireysel gelişimlerine yönelik yaptıkları çalışmalara (öğrenim ve staj hareketliliği, gönüllü faaliyetler vb) ilişkin bilgilerin işlenmesi gereklidir.

2.3.2.3. Erasmus Öğrenci Ağı (Erasmus Student Network – ESN)

Erasmus Programı kapsamında gerçekleştirilen öğrenci hareketlilik faaliyetlerinin izlenerek, hareketlilikte bulunacak öğrencilere ve öğrenci hareketliliğinin gelişmesine destek olması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından 1989 yılında Erasmus Öğrenci Ağı oluşturulmuştur. Merkezi Brüksel’de yer alan Öğrenci Ağı içinde yer alan yaklaşık 12 bin gönüllü öğrenci ile 36 ülkede 400’ü aşkın yükseköğretim kurumunda yerel-ulusal-uluslararası düzeyde faaliyetlerini sürdürmektedir. ESN faaliyetlerinin başlıcaları öğrencilerin akademik ve kültürel olarak düşüncelerini ve önerilerini topladıkları anketler, ulusal ve uluslararası yıllık toplantılar, öğrenciler için indirimli kartlar, sigorta poliçeleridir. ESN, Türkiye’de 2005 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi’nde şube açılmasıyla faaliyetlerine başlamıştır.

2.3.3. Üniversitelerde Yapılanma

Erasmus öğrenci hareketliliği çalışmalarını Türk kamu üniversitelerinde genellikle Rektörlük düzeyinde farklı isimler altında oluşturulmuştur. Bunlar; Uluslararası İlişkiler (Akdeniz Üniversitesi), Uluslararası Akademik İlişkiler Kurulu (İstanbul Üniversitesi), Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Şube Müdürlüğü (Ege Üniversitesi), Dış İlişkiler Koordinatörlüğü (Dokuz Eylül Üniversitesi), Dış İlişkiler – Erasmus+ Ofisi (KTÜ), Avrupa Birliği Ofisi (Hacettepe Üniversitesi) gibidir. Bu farklılıkların olmasının nedeni ulusal düzeyde bir platform ve tanınırlık sağlanmamış olmasıdır. Uluslararası öğrenci ve personel hareketliliğinin daha sistematik, kaliteli ve sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için hareketlilik faaliyetlerinin yürütüldüğü birimlere kurumsal bir kimlik (Daire Başkanlığı, Şube Müdürlüğü gibi) kazandırılması önemlidir (erasmus.akdeniz.edu.tr).

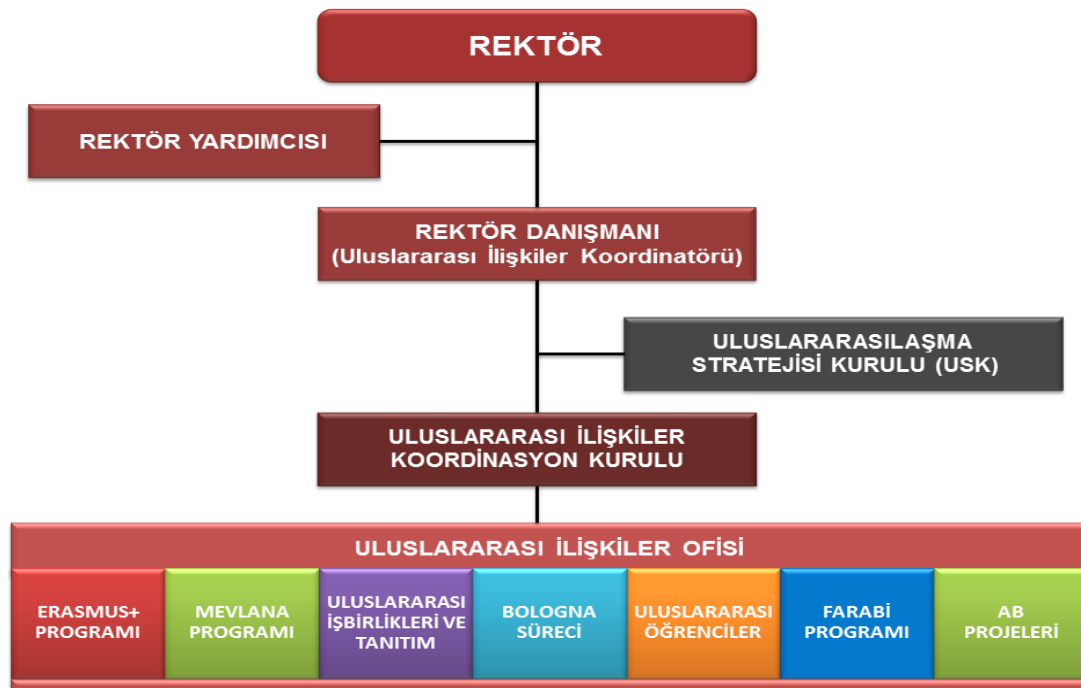
2.4. Akdeniz Üniversitesinde Erasmus Programının Uygulanması

Akdeniz Üniversitesinin 17 Ekim 2001 tarihli Yönetim Kurulu 267 karar sayısı ile Uluslararası İlişkiler Şube Müdürlüğü olarak kurulan ofis, 06.08.2008 tarihli YÖK yazısında belirtilen yazışma kodlaması uyarınca Dış İlişkiler Şube Müdürlüğü olarak adlandırılmıştır. Organizasyon yapılanmasında Genel Sekreterliğe bağlı olarak, Akdeniz Üniversitesi ile diğer ülkelerdeki üniversiteler arasında ikili işbirliklerinin geliştirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yürütmekte olan Dış İlişkiler Şube Müdürlüğü’nün çalışma alanı, 2003 yılında Üniversitenin Erasmus programına pilot üniversite olarak katılımı ile genişlemiştir (uio.akdeniz.edu.tr).

2012 yılında uluslararası çalışmalara ilişkin yeniden yapılanma yapılmış, yükseköğretimde yaşanmakta olan gelişmeler ve üniversitenin mevcut durumu dikkate alınarak üniversitedeki uluslararasılaşma çalışmalarının “Uluslararası İlişkiler Ofisi” adı altında yürütülmesi kararı alınmıştır. Böylece Erasmus, AB Gençlik Programları, Bologna Süreci, Farabi ve Mevlana Değişim Programları, Ortak ve Çift Diploma Programları ve diğer uluslararasılaşma faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemler Uluslararası İlişkiler Ofisi çatısı altında yürütülmektedir (uio.akdeniz.edu.tr).

2.4.1. Üniversite İçi Yapılanma

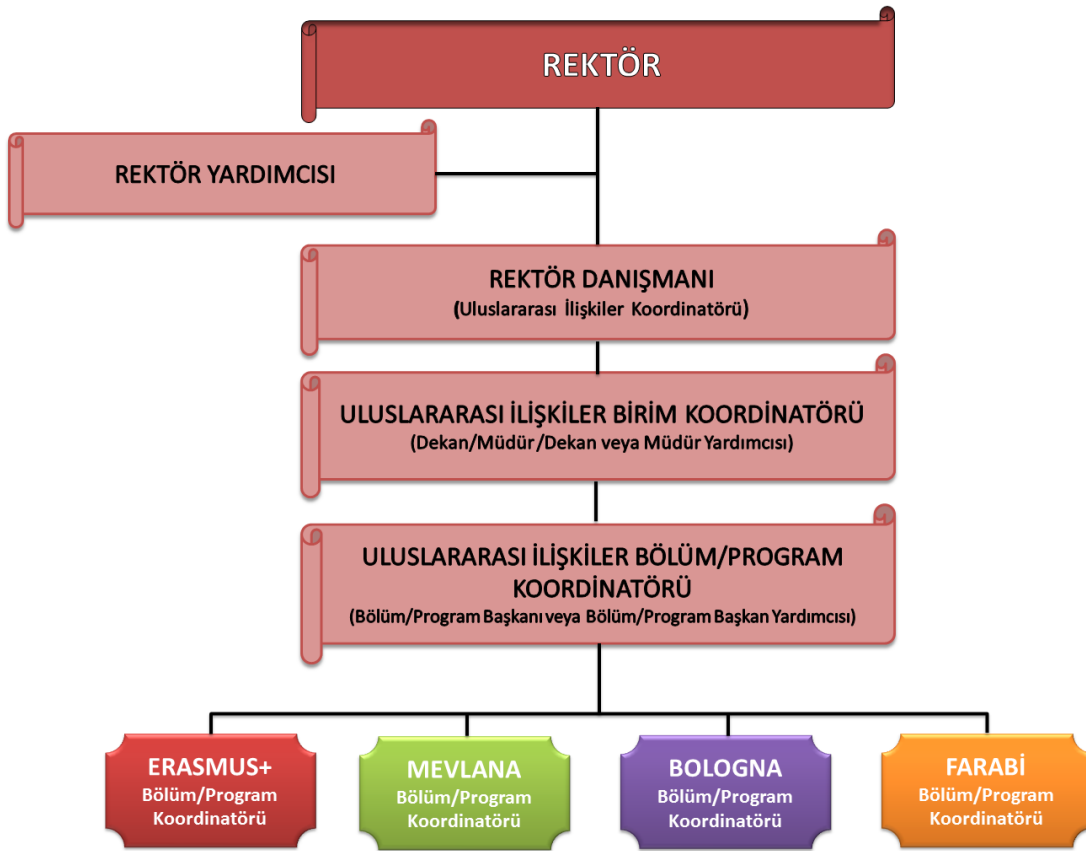
Akdeniz Üniversitesi uluslararası çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülebilmesi için Şekil 2.3’teki gibi Rektörlük düzeyinde ve Şekil 2.4’teki gibi akademik birimler düzeyinde yapılanmaya gidilmiştir. Uluslararası İlişkiler Ofisi altında 7 çalışma alanı ve üstünde Uluslararası İlişkiler Koordinasyon Kurulu bulunmaktadır.

Şekil 2.3 Akdeniz Üniversitesi Rektörlük Uluslararası İlişkiler Ofisi Yapılanması

Birim düzeyinde, akademik birimlerin (Fakülte/Enstitü/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) yöneticileri (Dekan/Müdür) veya yardımcıları Uluslararası İlişkiler Birim Koordinatörü, birimlerdeki her alt bölüm veya programların Başkan veya Başkan Yardımcıları Uluslararası İlişkiler Bölüm/Program Koordinatörü olarak görevlendirilmiştir. Uluslararası İlişkiler Bölüm/Program Koordinatörüne bağlı Erasmus Bölüm/Program

Koordinatörü bulunmaktadır. Bu sayede akademik birimlerde hareketlilik programlarına ilişkin iş ve işlemlerin daha etkin ve hızlı yürütülmesi sağlanmaktadır.

Şekil 2.4 Akdeniz Üniversitesi'nde Uluslararası Çalışmaların Akademik Birimler Düzeyinde Yapılanması

Akdeniz Üniversitesi'nde Erasmus hareketlilik faaliyetleri Rektörlük Üst Yönetimi düzeyinde çıkarılan Erasmus+ Programı Yönergesi çerçevesinde yürütülmektedir.

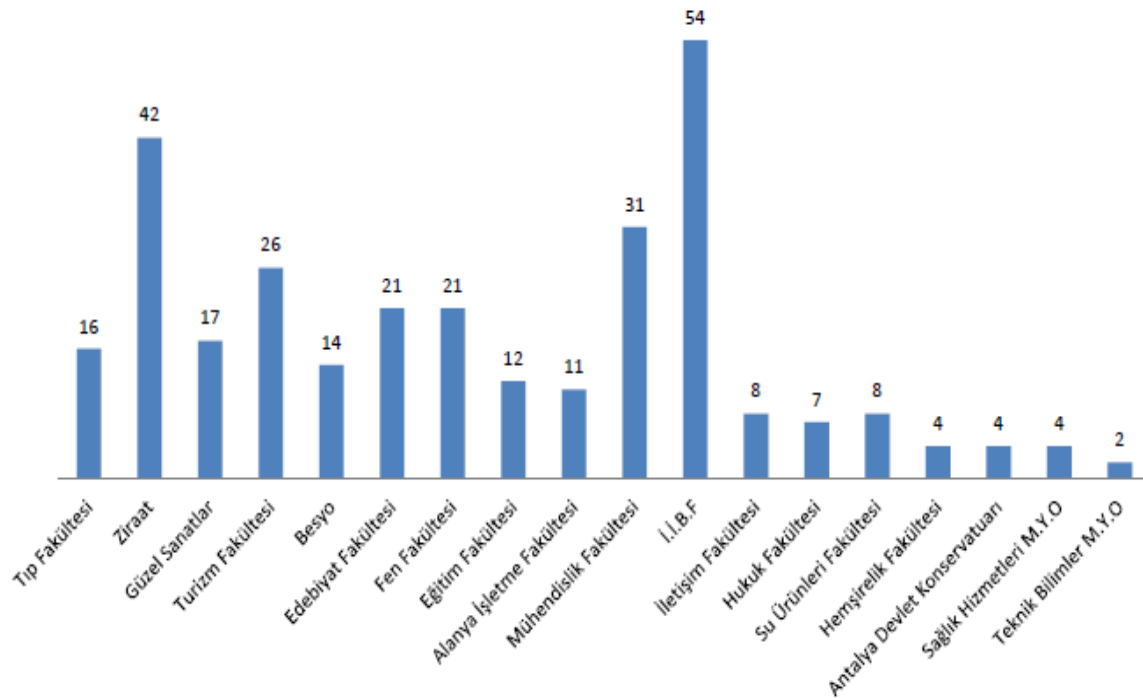
2.4.2. Yıllar İtibariyle Hareketlilik Göstergeleri

2003 pilot yılında Almanya'daki Hannover Üniversitesi ile olan anlaşma kapsamında 10 öğrenci gönderen ve 2 öğrenci misafir eden Akdeniz Üniversitesinin 2003 – 2013(14) akademik yılları arasında gerçekleştirdiği hareketlilik sayıları Tablo 2.4'te gösterilmektedir.

Tablo 2.4 Akdeniz Üniversitesi'nde Gerçekleştirilen Erasmus Hareketlilik Sayıları (2003-2013)

Akademik Yıl	Giden Öğrenci		Gelen Öğrenci			Giden Personel		Gelen Personel	
	Öğrenim	Staj	Öğrenim	Staj	EYDK	Ders Verme	Eğitim Alma	Ders Verme	Eğitim Alma
2003-2004	10	0	2	0	0	0	0	0	0
2004-2005	40	0	5	0	0	17	0	0	0
2005-2006	79	0	25	0	26	19	0	7	0
2006-2007	92	0	34	0	32	35	0	11	0
2007-2008	128	45	44	0	43	49	17	22	0
2008-2009	100	39	55	2	56	26	13	29	17
2009-2010	119	25	60	2	52	32	8	48	7
2010-2011	138	35	66	7	85	29	12	37	2
2011-2012	114	29	86	6	45	32	10	27	1
2012-2013	116	34	59	5	47	37	18	22	0
2013-2014	159	40	50	6	0	34	18	26	2
TOPLAM	1095	247	486	28	386	310	96	229	29

Akdeniz Üniversitesi'nin Şekil 2.5'de gösterilen akademik birimlerine göre 2013-2014 akademik yılında var olan Erasmus ikili anlaşma sayıları içinde en fazla anlaşma İ.İ.B.F. (54), sonra Ziraat Fakültesi (42) ve Mühendislik Fakültesi (31) tarafından yapılmıştır.

Şekil 2.5 Akdeniz Üniversitesi'nin Akademik Birimlere Göre İkili Anlaşma Sayıları

Akdeniz Üniversitesinin hareketlilik sayısı Türkiye genelinde yüksek olmamasına rağmen Ulusal Ajans tarafından iki kez en iyi uygulama seçilmiş, 2009 yılında Erasmus Programı ile Gençlik Programını ortak bir biçimde başarıyla yürütmesi neticesinde Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından Avrupa genelinde verilen “Erasmus Yaşamboyu Öğrenim Bronz Ödülü”ne layık görülmüştür (<http://ec.europa.eu/>). 2012 – 2013 akademik yılında Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği faaliyeti kapsamında göstermiş olduğu başarıdan dolayı Ulusal Ajans tarafından “Kalite Belgesi” verilmiştir.

Erasmus Programı’nın 25. Yılı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından organize edilen etkinlikler çerçevesinde her program ülkesinden bir Erasmus Personel Büyükelçisi bir de Erasmus Öğrenci Büyükelçisi seçilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’yi temsil etmek üzere; Erasmus Personel Büyükelçisi olarak Üniversitemiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’ndan Öğretim Görevlisi Mustafa ÇOBAN, Erasmus Öğrenci Büyükelçisi olarak Ankara Üniversitesi öğrencisi Begüm YURDAKÖK seçilmiştir (http://ec.europa.eu/education/library/publications/2012/erasmus25_en.pdf).

2.4.3. Erasmus Hareketliliği ile İlgili Türkiye’de Yapılmış Akademik Çalışmalar

2003-2004 akademik yılında başlayan Erasmus hareketliliği birçok disiplinde önemli yer bulmuş ve akademik çalışmaları yönlendirmektedir. Bu nedenle YÖK tez araştırma sayfasında arama kriteri olarak yüksek öğretimde uluslararasılaşma (internationalisation in higher education), Erasmus Programı (Erasmus Programme), Avrupa Eğitim Politikası ve Bolonya Süreci (European Education Policy and Bologna Process) ve öğrenci hareketliliği (student mobility) anahtar sözcükleri kullanılarak yazın taraması yapılmıştır. Yazın taraması sonucunda 2005-2016 yılları arasında yayınlanmış benzer akademik çalışmaların adı, yılı, yazarı ve akademik programı Tablo 2.5’de gösterilmiştir.

Tablo 2.5 Yıllara ve Akademik Programlara Göre İlgili Literatür Çalışmaları

Çalışmanın Adı	Yılı	Yazarı	Programı
Influence of the Erasmus Student Mobility Programme on competence development of students <i>Erasmus Öğrenci Değişim Programının öğrencilerin yeterlik gelişimlerine etkisi</i>	2016	AYÇA ALTAY	Y. Lisans
ERASMUS teaching staff mobility: From the perceptions of Turkish ELT academics <i>ERASMUS personel ders verme hareketliliği: İngiliz dili eğitimi akademisyenlerinin algıları</i>	2015	FİLİZ TÜZÜN	Y. Lisans
Hayatboyu öğrenme erasmus ders verme hareketliliği programının öğretim elemanları tarafından değerlendirilmesi (Türkiye Uludağ Üniversitesi ve İspanya Castilla la Mancha Üniversitesi örneği) <i>The evaluation of academic staff about llp/erasmus teaching staff mobility program (The example of Turkey Uludağ University and Spain Castilla la Mancha University)</i>	2014	YILDIZ ÇUVAŞ	Y. Lisans
Exploring the changes in Turkish university students' language learning beliefs as a result of 'Erasmus student mobility for studies programme' <i>Erasmus çalışma hareketliliği programı sonucunda bir grup Türk üniversite öğrencisinin dil öğrenme yargılarında oluşan değişikliklerin araştırılması</i>	2014	ZEYNEP KARADENİZ CISDIK	Y. Lisans
The effect of erasmus exchange program on attitudes towards learning English as a foreign language <i>Erasmus değişim programının ingilizce yabancı dili öğrenimine karşı tutumlar üzerindeki etkisi</i>	2014	AYLİN YARDIMCI	Y. Lisans

Tablo 2.5 Yıllara ve Akademik Programlara Göre Çalışmalar (... devamı)

Erasmus değişim programının öğrencilerin dil yeterliliği, kişisel gelişim ve kariyer planlamalarına etkisi: OKÜ uygulama örneği <i>The impact of erasmus exchange program on students' language proficiency, personal development and career planning: Application model of OKU university</i>	2014	ABDURRAHMAN AKMAN	Y. Lisans
Role of common education policies of the European Union in Europeanization process: Erasmus exchange programme <i>Avrupa Birliği genel eğitim politikalarının Avrupalılaştırma sürecindeki rolü: Erasmus değişim programı</i>	2014	ONUR ERTUNÇ SARI	Y. Lisans
J2EE kullanılarak web tabanlı erasmus hareketlilik bilgi sisteminin geliştirilmesi <i>Development of web based erasmus mobility information system by using J2EE</i>	2014	BELLO MUHAMMAD	Y. Lisans
Erasmus programına katılan Türk öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi <i>The evaluation of thoughts of Turkish students who participated the Erasmus programme</i>	2013	EMRE ŞAHİN	Y. Lisans
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları'nın Türkiye uygulamasının Erasmus Programı bağlamında değerlendirilmesi <i>Evaluation of the implementation of the European Union Education and Youth Programmes in Turkey in the context of Erasmus Programme</i>	2013	GÜRAY GÖZDE ELMALI	Y. Lisans
Avrupa Birliği erasmus öğrenci değişimi programı öğrencilerinin beklenti ve sorunları üzerine sosyolojik bir araştırma (Göttingen Üniversitesindeki Türk öğrencileri örneği) <i>The sociological research on the students expectations and problems in erasmus student exchange program of the European Union (Example of Turkish students at the university of Göttingen)</i>	2013	HATİCE GÜL	Y. Lisans
Erasmus Öğrenci Değişim Programının yönetimi üzerine bir araştırma <i>A research on the administration of the Erasmus Student Exchange Program</i>	2013	EZGİ ÇETİN	Y. Lisans
Servis tabanlı mimari kullanılarak İstanbul Üniversitesi Erasmus bilgi sisteminin gerçekleştirilmesi <i>Implementation of Istanbul University Erasmus information system by using service oriented architecture</i>	2013	ŞAHİN AYDIN	Y. Lisans
Erasmus programına katılan gençlerin Türkiye'deki ve gittikleri ülkelerdeki gençlere ve gençlik hizmetlerine ilişkin görüşleri <i>Opinions of young people about youth services both in Turkey and the country they lived in as exchange students when participating in erasmus programme</i>	2013	İLKAY BAŞAK ADIGÜZEL	Y. Lisans
Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programı'nın CIPP (bağlam, girdi, süreç, ürün) modeline göre değerlendirilmesi <i>The evaluation of European Union Erasmus Student Mobility Programme in the framework of CIP (context, input, process, product) evaluation model</i>	2011	MENDERES ÜNAL	Doktora
Avrupa Birliği Erasmus programına katılan Türk ve yabancı öğrencilerin programla ilgili görüşlerinin karşılaştırılması <i>Comparing the views of turkish and foreign students participating to Erasmus program of Europe Union</i>	2011	EZGİ SARITAŞ	Y. Lisans
Türkiye'nin Avrupa Birliği eğitim programlarına katılımı, amaçları, gelişimi ve uygulanması (Selçuk Üniversitesi kapsamındaki Erasmus öğrencileri üzerine bir inceleme) <i>The participation, aims, development and application of Turkey for European Union educational programmes (a study upon Erasmus students of Selçuk University)</i>	2011	SAMİ KALAYCI	Y. Lisans
Bir kültürlerarası iletişim incelemesi: Erasmus Programı ile Avusturya'ya giden Türk öğrencilerinin yaşantı ve beklentileri üzerine yapılan odak grup çalışması <i>An intercultural communication study: Focus group research on the life and expectations of Turkish students who went to Austria with Erasmus Program</i>	2011	FATİH GÖKSU	Y. Lisans
Erasmus öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin 2004-2009 yılları arasında Türk yükseköğretim sisteminde yayılımı <i>The diffusion of Erasmus student and teaching staff mobility within the Turkish higher education system between 2004 and 2009</i>	2011	RANA KASAPOĞLU ÖNDER	Doktora
Erasmus öğrenci değişim programına katılan Türk öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi <i>A qualitative study of the Turkish Erasmus exchange students' academic lives</i>	2010	SEVGİ SAİME CERTEL	Y. Lisans
Avrupa Birliği ERASMUS Değişim Programı'nın mimarlık eğitimine etkisinin öğrenci deneyimleri üzerinden incelenmesi <i>The analysis of the effects of the European Union ERASMUS Program on architectural education through student experiences</i>	2010	ELİF AKSAYAN	Y. Lisans
Erasmus student exchange programme: A placement problem <i>Erasmus öğrenci değişim programı: Bir yerleştirme problemi</i>	2010	EKREM AKKAYA	Y. Lisans

Tablo 2.5 Yıllara ve Akademik Programlara Göre Çalışmalar (... devamı)

Uluslararası stratejik işbirlikleri kapsamında Erasmus programının başarısının belirlenmesine yönelik bir araştırma <i>International strategic alliances that a research on determining the success of socrates/erasmus program</i>	2009	HATİCE YILMAZ	Y. Lisans
Kültürlerarası diyalog açısından öğrenci değişim programları-Erasmus örneği- <i>Exchange student programmes in terms of intercultural dialogue- sample of Erasmus-</i>	2009	AYŞENUR SANCAK	Y. Lisans
Erasmus as an emerging educational space in Turkey: explanation of a new reality at the nexus of education, youth and change <i>Yeni bir eğitim alanı olarak Türkiye'de erasmus: eğitim, gençlik ve değişimin kesiştiği noktada yeni bir gerçekliğin tanımlanması</i>	2008	ESİN AKSAY	Y. Lisans
Students' and coordinators' views on the effectiveness of the erasmus student exchange program at Middle East Technical University <i>Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde erasmus öğrenci değişim programı'nın etkinliğinin öğrencilerin ve koordinatörlerin gözünden değerlendirilmesi</i>	2008	BETÜL BULUT ŞAHİN	Y. Lisans
Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları; Erasmus programı ve Türkiye yüksek öğretiminde programın uygulanması Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları; Erasmus programı ve Türkiye yüksek öğretiminde programın uygulanması	2008	GÜLŞAH GENÇER	Y. Lisans
Avrupa birliği'ne üye ülkelerin üniversitelerindeki Sokrates (LLP) programlarını yürüten birimlerin yapısal olarak incelenmesi ve bir modelleme çalışması A study, on the structure of the Socrates (LLP) programme offices within the framework of the European Union members' universities and a modelling work	2008	ESRA CEYLAN	Y. Lisans
Türkiye'deki yüksek öğretim kurumlarında erasmus değişim programlarını yürüten birimlerin kurumsal yapılarının incelenmesi ve bir modelleme çalışması <i>A case study and an analytical survey on the institutional structure of the administrative units of the erasmus exchange programmes at higher education institution in Turkey</i>	2008	ZEYNEP SÜTER	Y. Lisans
Perceptions of Turkish exchange students of the European Union's Erasmus program <i>Avrupa Birliği'nin Erasmus programına katılan Türk öğrencilerin programla ilgili algıları</i>	2007	İMGE ŞAHİN	Y. Lisans
Avrupa Birliği yükseköğretim politikaları ve Türkiye (Avrupa yükseköğretim alanı, Erasmus ve Türkiye ilişkileri) <i>The European Union higher education policy and Turkey (The European higher education area, Erasmus and Turkey relations)</i>	2007	İBRAHİM NAİL BURAL	Y. Lisans
Küreselleşme sürecinde yükseköğretim politikaları ve ERASMUS projesi <i>Higher education policies in globalisation process and ERASMUS Project</i>	2006	GÖKÇE IRMAK AĞRI	Y. Lisans
Avrupa Birliği'nin eğitim politikası ve erasmus programı European Union education policy and erasmus programme	2006	AHMET ERHAN TANYERİ	Y. Lisans
Perceptions of Erasmus students about European identity <i>Erasmus öğrencilerinin Avrupa kimliğini algısı</i>	2006	ÖZLEM PEHLİVANER	Y. Lisans
Avrupa Birliği giriş sürecinde Erasmus programı uygulamasına ilişkin uzman görüşleri The Expert opinions about application of Erasmus programme in the entrance process European Union	2005	ALAETTİN İŞERİ	Y. Lisans
AB eğitim programları-erasmus ve Türk Yüksek Öğrenimi: Hollanda örneği The European union education programmes-Erasmus and Turkish higher education: The case of the Netherland	2005	SERPİL BARDAKÇI İNAN	Y. Lisans

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE ETKİSİNİN ÖLÇÜLMESİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖZELİNDE BİR ÇALIŞMA

Bu bölümde Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma sürecinde Erasmus hareketliliğinin etkisinin ölçülmesinde Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin deneyimleri analiz edilecektir. Ayrıca, elde edilecek sonuçlardan hareketle Erasmus hareketliliğinin geliştirilmesine ve kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma stratejisini yönlendirmesine ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

3.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Yükseköğretimin uluslararasılaşması üniversitelerin en önemli gündem maddesini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda uluslararasılaşma sürecinin başarıyla yürütülebilmesi için yükseköğretim kurumlarının öncelikle; gerçekleştirilebilir, sürdürülebilir ve dinamik bir uluslararasılaşma stratejisine sahip olması gerekmektedir. Bu doğrultuda uluslararası deneyim yaşayan gelen ve giden öğrenci ve personelin yapacağı değerlendirmelerin önemli katkıları olacaktır.

Ülkemizde özellikle Erasmus Programı ile ivme kazanan uluslararası öğrenci hareketliliğinin gerçekleştirilmesiyle gündeme gelen yabancı dil(ler)de açılan ders sayıları, akademik tanınmanın sağlanması, akademik ve araştırma faaliyetleri için uygun çalışma ortamlarının (kütüphane, laboratuvar, internet erişimi vb) bulunması üniversitelerin uluslararasılaşmasında büyük önem taşımaktadır. Dünyada yükseköğretim kurumları arasında yer almak, YÖK'ün ve üniversitelerin uluslararasılaşma konusunda belirleyeceği politikalar doğrultusunda uygulayacağı stratejilere ve çalışmalara bağlıdır.

Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajans tarafından Erasmus Öğrenci ve Personel Hareketliliğinin etki analizleri mevcuttur. Ancak Akdeniz Üniversitesi özelinde böyle bir çalışma henüz yoktur. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, Akdeniz Üniversitesi özelinde Erasmus Öğrenci Hareketliliğine katılan öğrencilerin, bu program hakkındaki görüşlerini ve bulunma nedenlerini incelemektir. Bu tez çalışması kapsamında toplanan veriler analiz edilerek elde edilecek sonuçların değerlendirilmesiyle, kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma çalışmalarında Erasmus Hareketlilik Programı uygulamalarının geliştirilmesi için öneriler sunulacaktır.

3.2. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma kapsamında Erasmus Programına pilot üniversite olarak dahil olan 15 üniversiteden biri olan Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinden hareketliliğe katılan öğrencilerin deneyimlerine ilişkin anket yoluyla görüşleri toplanmıştır. 2003 – 2004 akademik yılından itibaren hareketlilikte bulunan 1472 öğrenciye anketler gönderilmiştir. Ancak sadece 133 öğrenci anketi dönüşü olmuş; anketlerin 15'i, kodlama ve ifadelerden kaynaklanan yanlış ve/uygun olmaması nedeniyle değerlendirmeye alınmamış olup 118 anket formu üzerinden çalışma verileri ile sınırlı kalmıştır.

3.3. Problemin Tanımlanması

Türkiye'nin Bologna sürecine dahil olması ve sürecin bir aracı olan Erasmus hareketlilik faaliyetlerinin Türk üniversitelerinde 2003 yılında başlaması ile 10 yılı aşan bir sürede oluşan tecrübe elde edilmiştir. Edinilen bu tecrübeye ve Bologna sürecinin getirdiği zorunluluklara istinaden YÖK tarafından yeni yasalar ve hareketlilik programları hazırlanmıştır. Bu bağlamda Erasmus hareketlilik faaliyetleri kapsamında AB üye ülkeleri ile öğrenci ve personel hareketliliğinin başlaması Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşmasına ivme kazandırmıştır. Buradan yola çıkarak, uluslararasılaşma konusu aşağıdaki sorunsallar çerçevesinde nicel araştırma yoluyla incelenmiştir.

- Erasmus hareketliliğinden yararlananlar AB projeleri kapsamında tekrar hareketlilikte bulunmak ister mi?
- Erasmus hareketliliğinden yararlananlar yurtdışına tekrar gitmek ister mi?
- Erasmus hareketliliği yabancı dil yeterliliklerinin geliştirilmesinde etkili midir?
- Erasmus hareketliliğinden yararlananlar hareketlilik öncesinde ve sırasında yeterli bilgilendirme aldılar mı?
- Yararlanıcılara göre, verilen hibe yeterli midir?
- Yararlanıcıların akademik ünvanlarına, yabancı dil yeterliliklerine, hareketlilikte buldukları süreye, gittikleri ülkelere göre Erasmus hareketliliğinde bulunmalarının amacı değişmekte midir?
- Gönderen ve misafir eden kurumların Erasmus kapsamında yaptıkları çalışmalar ve eğitim araçları yeterli midir?
- Uluslararasılaşmanın en önemli araçlarından biri olan akademik tanınma ve yabancı dilde açılan dersler ne düzeyde gerçekleştirilmektedir?

3.4. Verilerin Elde Edilmesi

Tez çalışması kapsamında veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Anket öğrencilerin doğrudan okuyup cevaplandırabilecekleri 55 sorudan oluşmakta olup; ilk 39 soru Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış yararlanıcı nihai raporu sorularından derlenmiş, son 16 soru ise araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinden 2003 yılından itibaren Erasmus kapsamında hareketlilikte bulunmuş olan tüm düzeydeki (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) öğrencilere (1472) e-posta yoluyla anket gönderilmiş, 133 öğrenciden (yaklaşık %10) geri dönüş olmuştur. Anketlerin 15 tanesinin kodlama ve ifadelerden kaynaklanan yanlış/uygun olmaması nedeniyle değerlendirmeye alınmamış, araştırmanın örneklemini oluşturan 118 anket formu üzerinden çalışma verileri analiz edilmiştir.

Araştırmacının uzun süredir Erasmus Programı çalışmaları içinde yer alıyor olmasından kaynaklanan mesleki deneyimlerine dayanan ve katılım gösterdiği proje yönetim toplantılardan topladığı bilgilere bağlı olarak veriler değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi sırasında araştırmacı tarafından, yurtdışı deneyim, kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi olmak üzere 4 boyut belirlenmiştir.

3.5. Analiz ve Bulgular

Ankette yer alan “Kişisel Bilgiler” içindeki “Okuduğunuz bölüm/program” sorusuna verilen cevaplar “Akademik Birim Grubu”, “Erasmus Hareketliliğinde Bulduğunuz Tarih Aralığı” sorusuna verilen cevaplar “Akademik Program Yılı”, “Erasmus Hareketliliğinde Bulduğunuz Dönemdeki Misafir olduğunuz Ülke” için verilen cevaplar “Ülke Grubu” başlıkları altında EK 4’deki şekilde gruplandırılmıştır. EK 1’deki anketin son bölümünü oluşturan sorulardan 1, 15, 16, 20, 21 numaralı sorulara verilen cevaplar “Yurtdışı Deneyim”, 9, 10, 11, numaralı sorulara verilen cevaplar “Kültürel Deneyim”, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 13, 24 numaralı sorulara verilen cevaplar “Akademik Deneyim” ve 7, 14, 18, 19 numaralı sorulara verilen cevaplar “Yabancı Dil Gelişimi” olmak üzere 4 başlık altında incelenmiştir.

Cinsiyet, Yaş, Öğrenim düzeyi (akademik deneyimle) ve unvan (akademik deneyim ve yurtdışı deneyimle) demografik özelliklerine ilişkin testler bağımsız örneklerde ortalamalar arası fark testi (Student t testi) ile yapılmıştır. Demografik özelliklere ait değişkenlerin ikiden fazla alt düzeyinin olduğu Akademik Birim, Akademik Program Yılı (akademik deneyimle), Gidilen Ülke Grubu analizlerinde ise tek yönlü Varyans Analizi (F testi) ile yapılmıştır.

Tablo 3.1 Demografik Özelliklere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Demografik Özellik		n	%
Cinsiyet	Kadın	49	41,5
	Erkek	69	58,5
	Toplam	118	100,0
Yaş	18-25 Yaş	77	65,3
	26 Yaş ve üzeri	41	34,7
	Toplam	118	100,0
Akademik Birim Grubu	Sosyal Bilimler	84	71,2
	Fen Bilimleri	23	19,5
	Sağlık Bilimleri	11	9,3
	Toplam	118	100,0
Öğrenim Düzeyi	Ön Lisans + Lisans	85	72,0
	Yüksek Lisans + Doktora	33	28,0
	Toplam	118	100,0
Unvan	Öğrenci	101	85,6
	Öğr.Gör.+Uzm.+Ar.Gör.	17	14,4
	Toplam	118	100,0

Tablo 3.1’de gösterildiği üzere hareketliliğe katılım erkeklerde kadın katılımcılara göre biraz daha fazla olup %58.5 (69) düzeyindedir. Hareketliliğe katılanların çoğunluğu 18-25 yaş grubunda %65.3 (77) olup, öğrenci unvan gurubunda %85.6 (101) olanlardan oluşmaktadır. Sosyal Bilimler alanında öğrenim gören öğrenciler %71.2 (84) ile çoğunlukta olup, önlisans ve lisans öğrenim düzeyindeki öğrencilerin sayısı %72.0 (85) daha fazladır.

Tablo 3.2 Gerçekleşen Hareketliliğe İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Gerçekleşen Hareketliliğe İlişkin		n	%
Akademik Program Yılı	Sokrates	11	9,3
	LLP	80	67,8
	Erasmus+	27	22,9
	Toplam	118	100,0
Gidilen Ülke Grubu	Kuzey Avrupa Ülkeleri	12	10,2
	Batı Avrupa Ülkeleri	51	43,2
	Doğu Avrupa Ülkeleri	33	28,0
	Güney Avrupa Ülkeleri	22	18,6
	Toplam	118	100,0

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere ankete katılanların çoğunluğu %67,8’i (80) Hayatboyu Öğrenme Program (LLP) yılı içinde, %22,9’u (27) Erasmus+ Program yılı içinde, %9,3’ü (11) ise Sokrates Program yılı içinde hareketlilikte bulunmuştur. En çok hareketlilikte bulunulan ülke grubu %43,2 (51) Batı Avrupa ülkeleri içinde, en az hareketlilikte bulunulan ülke grubu ise %10,2 (12) Kuzey Avrupa ülkeleri içinde yer almaktadır.

Tablo 3.3 Hareketliliğe Katılma Nedenlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Hareketliliğe Katılma Nedenleri		n	%
Akademik	Evet	95	80,5
	Hayır	23	19,5
	Toplam	118	100,0
Kültürel	Evet	116	98,3
	Hayır	2	1,7
	Toplam	118	100,0
Yabancı Bir Ülkede Yaşamak	Evet	100	84,7
	Hayır	18	15,3
	Toplam	118	100,0
Yabancı Dil Bilgimi Aktif Kullanmak	Evet	109	92,4
	Hayır	9	7,6
	Toplam	118	100,0
Yurtdışında Yaşayan Arkadaşlarım	Evet	19	16,1
	Hayır	99	83,9
	Toplam	118	100,0
Avrupa Deneyimi	Evet	112	94,9
	Hayır	6	5,1
	Toplam	118	100,0
Kariyer Planları / Gelecekteki İstihdam Edilebilirlik İmkanları	Evet	96	81,4
	Hayır	22	18,6
	Toplam	118	100,0
Bağımsız Olmak / Özgüven	Evet	89	75,4
	Hayır	29	24,6
	Toplam	118	100,0
Diğer	Evet	8	6,8
	Hayır	110	93,2
	Toplam	118	100,0

Öğrenciler hareketliliğe en çok “kültürel” (%98,3), sonra “Avrupa deneyimi” (%94,9) sonra da “yabancı dilini aktif kullanma” (%92,4) amaçlı gitmektedir. Hareketlilikten yararlananların %80,5 ‘i “Akademik” amaçlı gitmek istemiştir.

Tablo 3.4 Yabancı Dili İngilizce Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı

İngilizce	Okuma		Yazma		Konuşma		Dinleme	
	n	%	n	%	N	%	n	%
Hiç Bilmiyor	1	0,8	1	0,8	1	0,8	1	0,8
Düşük	-	-	2	1,7	-	-	1	0,8
Orta	2	1,7	31	26,3	43	36,4	34	28,8
Yüksek	92	78,0	84	71,2	74	62,7	82	69,5
TOPLAM	118	100,0	118	100,0	118	100,0	118	100,0

Hareketliliğe katılanların %78,0 (92 kişi) İngilizce okuma konusunda seviyelerinin yüksek olduğunu söylerken bu oran, yazmada %71,2 (84 kişi), konuşmada %62,7 (74 kişi) ve dinlemede de %69,5 (82 kişi) olarak belirtilmiştir. İngilizce konuşma ve dinleme konusunda okuma ve yazmaya göre bir seviye düşüklüğü ve eksikliği olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.5 Yabancı Dili Almanca Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı

Almanca	Okuma		Yazma		Konuşma		Dinleme	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Hiç Bilmiyor	66	55,9	66	55,9	65	55,1	65	55,1
Düşük	26	22,0	30	25,4	32	27,1	30	25,4
Orta	20	16,9	16	13,6	16	13,6	19	16,1
Yüksek	6	5,1	6	5,1	5	4,2	4	3,4
TOPLAM	118	100,0	118	100,0	118	100,0	118	100,0

Hareketliliğe katılanların %5,1 (6 kişi) Almanca okuma ve yazma konusunda dil düzeylerinin yüksek olduğunu söylerken bu oran, konuşmada %4,2 (5 kişi) ve dinlemede de %3,4 (4 kişi) olarak belirtilmiştir. Almanca konuşma ve dinleme konusunda okuma ve yazmaya göre bir zayıflık ve eksiklik olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.6 Yabancı Dili Fransızca Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı

Fransızca	Okuma		Yazma		Konuşma		Dinleme	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Hiç Bilmiyor	98	83,1	98	83,1	98	83,1	98	83,1
Düşük	5	4,2	6	5,1	6	5,1	5	4,2
Orta	6	5,1	7	5,9	6	5,1	7	5,9
Yüksek	9	7,6	7	5,9	8	6,8	8	6,8
TOPLAM	118	100,0	118	100,0	118	100,0	118	100,0

Hareketliliğe katılanların %7,6 (9 kişi) Fransızca okuma konusunda kendi dil seviyesinin yüksek olduğunu söylerken bu oran, yazmada %5,9 (7 kişi) , konuşma ve dinlemede %6,8 (8 kişi) olarak belirtilmiştir. Fransızca yazma konusunda okuma, yazma ve dinlemeye göre bir zayıflık ve eksiklik olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.7 Yabancı Dili Diğer Seçeneği Olanların Dile Hakimiyet Derecelerinin Dağılımı

Diğer Dil	Okuma		Yazma		Konuşma		Dinleme	
	n	%	N	%	N	%	n	%
Hiç Bilmiyor	88	74,6	88	74,6	88	74,6	89	75,4
Düşük	15	12,7	16	13,6	15	12,7	15	12,7
Orta	11	9,3	9	7,6	9	7,6	8	6,8
Yüksek	4	3,4	5	4,2	6	5,1	6	5,1
TOPLAM	118	100,0	118	100,0	118	100,0	118	100,0

Hareketliliğe katılanların bildikleri diller konusunda diğer adı altında tanımlanan gruba ait verdikleri cevaplardan; %5,1'nin (6 kişi) diğer dillerde (İspanyolca, Rusça, İtalyanca, İsveççe, Çekçe, Arapça, Japonca) konuşma ve dinleme konusunda kendisinin yüksek olduğunu söylerken bu oran yazmada %4,2 (5 kişi), okumada %3,4 (4 kişi) olarak belirtilmiştir.

Diğer dillerde okuma ve yazma konusunda konuşma ve dinlemeye göre bir zayıflık ve eksiklik olduğu gözlemlenmiş olup, bu durum İngilizce, Almanca ve Fransızca dil düzeylerine ait verilen cevaplardan farklılık göstermektedir.

Erasmus hareketliliğine ait 24 soruluk yapının güvenilirlik sonuçları ve değerlendirmeleri aşağıdaki gibi verilmiştir.

Tablo 3.8 Güvenirlik Katsayısı Değerleri

Cronbach Alfa Katsayısı	Standardize Edilmiş Cronbach Alfa Katsayısı	Madde (Soru) Sayısı
0,708	0,761	24

24 maddeden (sorudan) oluşan yapıya ait güvenirlilik katsayısı 0,708 ve bunların standardize edilmiş olan katsayısı da 0,761 olarak bulunmuş olup, oldukça güvenilir olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3.9 Madde (Soru) İstatistikleri

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma
Akademik olarak ilk defa yurtdışı deneyimi elde ettim	4,49	1,286
Faaliyet süresi yeterli idi	3,54	1,843
Misafir olduğum kurumda akademisyenlerin yeterliliği iyiydi	4,37	1,218
Misafir olduğum kurumda akademik eğitim beklentilerimi karşıladı	4,05	1,518
Misafir olduğum kurumda kütüphane ve eğitim araçlarına erişim iyiydi	4,44	1,223
Misafir olduğum kurumda bilgisayar ve internete erişim oldukça iyiydi	4,56	1,082
Hareketlilikte bulunduğum ülkede konuşulan Resmi Dili biliyordum	2,27	1,824
Verilen maddi destek (hibe) yeterli idi	2,34	1,831
Yeni deneyimleri, kişileri, toplumları ve kültürleri tanımak için ilgi düzeyim arttı	4,93	0,363
Sosyokültürel değerlerle ilgili bilgi düzeyim arttı	4,85	0,649
Kültürlerarası farkındalık düzeyim arttı	4,93	0,448
Kendimi uluslararası akademik olarak tanıma fırsatı buldum	4,44	1,106
Eğitim Alanımla ilgili mesleki becerilerim arttı	4,32	1,287
Yaşadığım deneyimi ve öğrendiğim yabancı dili mesleğimde kullanabileceğim	4,25	1,379
Mesleğimle ilgili farklı ülkelerde bulunma ilgi ve isteğim arttı	4,76	0,834
Farklı bir eğitim kültürüne ait bir ortamda bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma yeterliliğim arttı	4,83	0,671
Misafir olduğum kurumda bir üst düzeyde (lisansüstü, post-doktora) eğitim almak isterim	4,12	1,397
Bildiğim yabancı dili geliştirme olanağım arttı	4,78	0,818
Gittiğim ülkede konuşulan Resmi Dili kullanma becerilerimi geliştirdim	3,69	1,722
Gençlik, Comenius, vb. gibi AB hibe programları ile tekrar gitmeyi isterim	4,78	0,818
AB hibe programları dışındaki programlarla da yurtdışına gitmeyi isterim	4,81	0,691
Üniversitemdeki Erasmus çalışmaları (bilgilendirme, iletişim vb) yeterlidir	4,25	1,403
Yurtdışına tekrar çıkmayı düşünmüyorum	1,12	0,656
Eğitim almak için Uluslararası programlar uygulayan üniversiteler ilk tercihimdir	4,58	1,041

Tablo 3.10 Madde (Soru) Toplam İstatistikleri

Maddeler	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alfa Katsayısı
Akademik olarak ilk defa yurtdışı deneyimi elde ettim	95,03	102,700	0,180	0,705
Faaliyet süresi yeterli idi	95,98	101,863	0,102	0,720
Misafir olduğum kurumda akademisyenlerin yeterliliği iyiydi	95,15	95,532	0,505	0,678
Misafir olduğum kurumda akademik eğitim beklentilerimi karşıladı	95,47	91,123	0,539	0,669
Misafir olduğum kurumda kütüphane ve eğitim araçlarına erişim iyiydi	95,08	97,463	0,417	0,685
Misafir olduğum kurumda bilgisayar ve internete erişim oldukça iyiydi	94,97	98,734	0,425	0,686
Hareketlilikte bulunduğum ülkede konuşulan Resmi Dili biliyordum	97,25	104,174	0,041	0,727
Verilen maddi destek (hibe) yeterli idi	97,19	100,649	0,137	0,716
Yeni deneyimleri, kişileri, toplumları ve kültürleri tanımak için ilgi düzeyim arttı	94,59	107,662	0,165	0,706
Sosyokültürel değerlerle ilgili bilgi düzeyim arttı	94,68	105,365	0,244	0,702
Kültürlerarası farkındalık düzeyim arttı	94,59	106,090	0,298	0,702
Kendimi uluslararası akademik olarak tanıma fırsatı buldum	95,08	97,805	0,458	0,684
Eğitim Alanımla ilgili mesleki becerilerim arttı	95,20	97,463	0,390	0,687
Yaşadığım deneyimi ve öğrendiğim yabancı dili mesleğimde kullanabileceğim	95,27	102,080	0,182	0,706
Mesleğimle ilgili farklı ülkelerde bulunma ilgi ve isteğim arttı	94,76	102,712	0,333	0,695
Farklı bir eğitim kültürüne ait bir ortamda bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma yeterliliğim arttı	94,69	101,855	0,497	0,690
Misafir olduğum kurumda bir üst düzeyde (lisansüstü, post-doktora) eğitim almak isterim	95,41	98,568	0,307	0,694
Bildiğim yabancı dili geliştirme olanağım arttı	94,75	103,559	0,289	0,698
Gittiğim ülkede konuşulan Resmi Dili kullanma becerilerimi geliştirdim	95,83	99,920	0,179	0,709
Gençlik, Comenius, vb. gibi AB hibe programları ile tekrar gitmeyi isterim	94,75	105,131	0,193	0,703
AB hibe programları dışındaki programlarla da yurtdışına gitmeyi isterim	94,71	104,292	0,302	0,699
Üniversitemdeki Erasmus çalışmaları (bilgilendirme, iletişim vb) yeterlidir	95,27	98,592	0,304	0,694
Yurtdışına tekrar çıkmayı düşünmüyorum	98,41	108,124	0,035	0,710
Eğitim almak için Uluslararası programlar uygulayan üniversiteler ilk tercihimdir	94,95	102,459	0,261	0,699

Bu maddelerden oluşan yapının kullanılabilmesi için Tukey'in Nonadditivity (Eklenemezlik) test sonucuna baktığımızda analiz hesap değeri $F= 0,047$ ve anlamlılık değeri de $P=0,829$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre sorularımızın bir arada değerlendirilebilir (toplanabilir) özellikte olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.11 Cinsiyet Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi

Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimler	Cinsiyet	n	Ortalama	St. Sapma	t	P
Yurtdışı Deneyim	Kadın	49	23,41	1,999	-0,048	0,962
	Erkek	69	23,43	3,512		
Kültürel Deneyim	Kadın	49	14,76	0,879	0,374	0,709
	Erkek	69	14,68	1,169		
Akademik Deneyim	Kadın	49	34,57	5,462	0,327	0,744
	Erkek	69	34,20	6,400		
Yabancı Dil Gelişimi	Kadın	49	15,22	3,508	0,569	0,571
	Erkek	69	14,84	3,685		

Cinsiyet değişkeninin hareketlilik sonrası edinilen deneyimler adı altında yurtdışı deneyim, kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi üzerine bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Yurtdışında kadın ve erkek öğrencilerin edinilen deneyim bağlamında farklılığı yoktur ($P>0,05$).

Tablo 3.12 Yaş Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi

Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimler	Yaş	n	Ortalama	St. Sapma	t	P
Yurtdışı Deneyim	18-25 yaş	77	23,49	3,098	0,349	0,728
	26 yaş ve üzeri	41	23,29	2,741		
Kültürel Deneyim	18-25 yaş	77	14,64	1,202	-1,066	0,289
	26 yaş ve üzeri	41	14,85	,691		
Akademik Deneyim	18-25 yaş	77	34,13	6,176	-0,559	0,577
	26 yaş ve üzeri	41	34,78	5,725		
Yabancı Dil Gelişimi	18-25 yaş	77	15,12	3,576	0,481	0,631
	26 yaş ve üzeri	41	14,78	3,685		

Yaş değişkeninin iki alt düzeyi için (18-25 yaş ve 26 ve üzeri yaş olmak üzere) hareketlilik sonrası edinilen deneyimler adı altında yurtdışı deneyim, kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi üzerine bir etkisinin olmadığı görülmüştür ($P>0,05$).

Tablo 3.13 Öğrenim Düzeyi Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi

Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimler	Öğrenim Düzeyi	n	Ortalama	St. Sapma	t	P
Yurtdışı Deneyim	Ön Lisans + Lisans	85	23,64	2,898	1,246	0,215
	Yüksek Lisans + Doktora	33	22,88	3,120		
Kültürel Deneyim	Ön Lisans + Lisans	85	14,67	1,148	-0,681	0,497
	Yüksek Lisans + Doktora	33	14,82	0,769		
Akademik Deneyim	Ön Lisans + Lisans	85	33,65	6,041	-2,087	0,039*
	Yüksek Lisans + Doktora	33	36,18	5,598		
Yabancı Dil Gelişimi	Ön Lisans + Lisans	85	14,71	3,712	-1,430	0,155
	Yüksek Lisans + Doktora	33	15,76	3,231		

* ($P < 0,05$)

Öğrenim düzeyi değişkeninin iki alt grubunun (Ön Lisans + Lisans ve Yüksek Lisans + Doktora) hareketlilik sonrası edinilen deneyimler adı altında yurtdışı deneyim, kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi üzerine bir etkisinin olup olmadığı incelendiğinde yurtdışı deneyim, kültürel deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi yönünden farklılığı olmadığı görülmüştür. Ancak akademik deneyim bağlamında bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede yüksek lisans ve doktora grubunun akademik deneyim puan ortalaması 36,18 iken, ön lisans ve lisans grubunun akademik deneyim puan ortalamasının 33,65 olduğunu gözlenmiş olup, bu fark istatistiksel anlamlılığı yaratmıştır ($P<0,05$). Yüksek lisans ve doktora düzeyi grubu öğrencileri hareketlilik sonrası edinilen deneyimlerde akademik deneyime daha fazla önem atfetmişlerdir.

Tablo 3.14 Unvan Değişkeninin Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimlere Etkisi

Hareketlilik Sonrası Edinilen Deneyimler	Unvan	n	Ortalama	St. Sapma	t	P
Yurtdışı Deneyim	Öğrenci	101	23,67	2,790	2,265	0,025*
	Öğ.Gör+Uzman+Ar.Gör	17	21,94	3,614		
Kültürel Deneyim	Öğrenci	101	14,68	1,122	-0,719	0,474
	Öğ.Gör+Uzman+Ar.Gör	17	14,88	0,485		
Akademik Deneyim	Öğrenci	101	33,96	6,184	-1,759	0,081
	Öğ.Gör+Uzman+Ar.Gör	17	36,71	4,239		
Yabancı Dil Gelişimi	Öğrenci	101	14,91	3,595	-0,653	0,515
	Öğ.Gör+Uzman+Ar.Gör	17	15,53	3,710		

* (P< 0,05)

Unvan değişkeninin iki alt grubunun (Öğrenci ve Öğretim Görevlisi +Uzman+Araştırma Görevlisi) hareketlilik sonrası edinilen deneyimler adı altında yurtdışı deneyim, kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi üzerine bir etkisinin olup olmadığı incelendiğinde kültürel deneyim, akademik deneyim ve yabancı dil gelişimi deneyimi yönünden farklılığı olmadığı görülmüştür. Ancak yurtdışı deneyim bağlamında bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede öğrenci grubunun yurtdışı deneyim puan ortalaması 23,67 iken, Öğretim Görevlisi +Uzman+Araştırma Görevlisi grubunun akademik deneyim puan ortalamasının 21,94 olduğu gözlenmiş ve bu fark istatistiksel anlamlılığı yaratmıştır (p<0,05). Öğrenciler hareketlilik sonrası edinilen deneyimlerde yurtdışı deneyime daha fazla önem atfetmişlerdir.

Tablo 3.15 Akademik Birim Grupları ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Birim Grubu	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sosyal Bilimler	84	23,50	2,595	0,182	0,833
Fen Bilimleri	23	23,09	4,368		
Sağlık Bilimleri	11	23,55	2,207		

Yurtdışı deneyimin akademik birim alt gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir (P>0,05).

Tablo 3.16 Akademik Birim Grupları ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Birim Grubu	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sosyal Bilimler	84	14,76	0,952	1,582	0,210
Fen Bilimleri	23	14,39	1,530		
Sağlık Bilimleri	11	15,00	0,000		

Kültürel deneyimin akademik birim alt gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.17 Akademik Birim Grupları ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Birim Grubu	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sosyal Bilimler	84	34,62	5,413	0,579	0,562
Fen Bilimleri	23	34,26	7,442		
Sağlık Bilimleri	11	32,55	7,271		

Akademik deneyimin akademik birim alt gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.18 Akademik Birim Grupları ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki

Akademik Birim Grubu	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sosyal Bilimler	84	15,38	3,725	1,651	0,196
Fen Bilimleri	23	14,09	3,161		
Sağlık Bilimleri	11	14,00	3,225		

Yabancı dil gelişimi algısı akademik birim alt gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.19 Akademik Program Dönemleri ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Program Dönemleri	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sokrates	11	23,55	2,018	0,082	0,921
LLP	80	23,48	3,154		
Erasmus+	27	23,22	2,792		

Yurtdışı deneyimin akademik program dönemlerine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.20 Akademik Program Dönemleri ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Program Yılı	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sokrates	11	15,00	0,000	1,109	0,334
LLP	80	14,75	0,974		
Erasmus+	27	14,48	1,424		

Kültürel deneyimin akademik program dönemlerine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 3.21 Akademik Program Dönemleri ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki

Akademik Program Dönemleri	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sokrates	11	35,82	2,750	3,448	0,035*
LLP	80	35,03	5,911		
Erasmus+	27	31,78	6,641		

* ($P < 0,05$)

Akademik deneyimin akademik program dönemlerine göre farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir ($p < 0,05$). Bu farklılık(lar) post-hoc testlerden Scheffe testi ile incelenmiş ve farklılığın Sokrates Program Dönemi ile Erasmus+ Program Dönemi arasında kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 3.22 Akademik Program Dönemleri ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki

Akademik Program Dönemleri	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Sokrates	11	17,09	3,270	2,435	0,092
LLP	80	14,95	3,572		
Erasmus+	27	14,30	3,625		

Yabancı dil gelişimi algısının akademik program dönemlerine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 3.23 Hareketlilik Programındaki Ülke Grupları ile Yurtdışı Deneyim Arasındaki İlişki

Hareketlilik Programı Ülke Grupları	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Kuzey Avrupa Ülkeleri	12	23,00	1,477	0,238	0,870
Batı Avrupa Ülkeleri	51	23,27	2,967		
Doğu Avrupa Ülkeleri	33	23,61	3,724		
Güney Avrupa Ülkeleri	22	23,73	2,354		

Yurtdışı deneyiminin hareketlilikte bulunulan ülke gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 3.24 Ülke Grubu ile Kültürel Deneyim Arasındaki İlişki

Hareketlilik Programı Ülke Grupları	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Kuzey Avrupa Ülkeleri	12	15,00	0,000	0,555	0,646
Batı Avrupa Ülkeleri	51	14,76	0,862		
Doğu Avrupa Ülkeleri	33	14,58	1,300		
Güney Avrupa Ülkeleri	22	14,64	1,329		

Kültürel deneyiminin hareketlilikte bulunulan ülke gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 3.25 Ülke Grubu ile Akademik Deneyim Arasındaki İlişki

Hareketlilik Programı Ülke Grupları	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Kuzey Avrupa Ülkeleri	12	33,83	5,078	2,440	0,068
Batı Avrupa Ülkeleri	51	35,88	5,267		
Doğu Avrupa Ülkeleri	33	32,36	7,271		
Güney Avrupa Ülkeleri	22	34,09	5,362		

Akademik deneyiminin hareketlilikte bulunulan ülke gruplarına göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 3.26 Ülke Grubu ile Yabancı Dil Gelişimi Arasındaki İlişki

Hareketlilik Programı Ülke Grupları	n	Ortalama	St. Sapma	F	P
Kuzey Avrupa Ülkeleri	12	14,50	2,111	12,705	0,000*
Batı Avrupa Ülkeleri	51	16,94	3,379		
Doğu Avrupa Ülkeleri	33	12,73	3,155		
Güney Avrupa Ülkeleri	22	14,18	3,080		

* ($P < 0,05$)

Yabancı Dil Gelişiminin ülke gruplarına göre farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Batı Avrupa ülkelerine giden öğrencilerin yabancı dil gelişimi algısı, diğer ülke gruplarına gidenlerden daha fazla olmuştur ($P < 0,05$).

Tablo 3.27 Unvan ile Yurtdışına Gitme Nedeninin Akademik Olması İlişkisi

Unvan	Evet		Hayır		Toplam	
	n		n		n	
Öğrenci	79	78,2	22	21,8	101	100,0
Öğretim Görevlisi + Uzman + Araştırma Görevlisi	16	94,1	1	5,9	17	100,0
Toplam	95	80,5	23	19,5	118	100,0

Fisher Kesin Ki-Kare Değeri=0,188

Akademik unvanı Öğretim Görevlisi/Uzman/Araştırma Görevlisi olanların %94,1'i "akademik" nedenle Erasmus hareketliliğinden yararlanmak isterken, öğrenci olanların %78,2'sinin hareketliliğe gitmeden önceki amaçlarından biri akademik olmuştur. Bu sonuçlara göre unvan ile Yurtdışına Gitme Nedeninin Akademik Olup-Olmaması arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P > 0,05$).

Tablo 3.28 Öğrenim Düzeyi ile Yurtdışına Gitme Nedeni Akademik Olması İlişkisi

Öğrenim Düzeyi	Evet		Hayır		Toplam	
	n		n		n	
Ön Lisans + Lisans	66	77,6	19	22,4	85	100,0
Yüksek Lisans + Doktora	29	87,9	4	12,1	33	100,0
Toplam	95	80,5	23	19,5	118	100,0

Pearson Ki-Kare Değeri=1,586 , Sd=1, P=0,208

Öğrenim düzeyi yüksek lisans ve doktora olan öğrencilerin %87,9'u Erasmus hareketliliği öncesindeki amaçları içinde "akademik" seçerken, öğrenim düzeyi ön lisans ve lisans olan öğrencilerde bu düzey %77,6'dır. Bu sonuçlara göre Öğrenim Düzeyi ile Yurtdışına Gitme Nedeninin Akademik Olup-Olmaması arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P > 0,05$).

"Eğitim almak için Uluslararası programlar uygulayan üniversiteler ilk tercihimdir" sorusuna %83,9'u "katılıyorum" olarak cevap vermiştir. Bu oran Erasmus eğitim programının üniversitedeki eğitim sisteminde yenilikler geliştirmeye yönelik değer katmakta olduğunun ve

yükseköğretim kurumlarının daha çok uluslararasılaşması gerekliliğinin göstergelerinden biridir.

“Üniversitemdeki Erasmus çalışmaları (bilgilendirme, iletişim, vb) yeterlidir” sorusuna %75,4’ü “katılıyorum” olarak cevap vermiştir. Bu oran çalışmaların yeterli olduğu ancak konuyla ilgili iyileştirme yapılması gerektiğini göstermektedir.

Bulgularda da görüldüğü üzere öğrencilerin hareketlilikten yararlanmak istemelerinin nedeni; kültürel (%98,3), Avrupa deneyimi (%94,9), yabancı dilini aktif kullanma (%92,4) ve akademik (%80,5) olmuştur. Ankete katılan öğrencilerin %92,4’ü AB Eğitim ve Gençlik Programları ile tekrar hareketlilikte bulunmak istemektedir. Ancak yurt dışında geçen öğrenim döneminde aldıkları derslerin ve yaptıkları akademik çalışmalarının *tanınması* konusunda sadece %66,1’i tanınma yapıldığını söylemiştir. Halbuki hareketliliğe katılan tüm öğrencilerin yaptıkları akademik çalışmaların kendi üniversitesinde tanınması ve diploma eki verilmesi gerekmektedir.

Erasmus hareketliliğine katılan öğrencilere ayrılan bütçenin yeterliliği konusunda “verilen maddi destek (hibe) yeterli idi” sorusuna %30,5’i “katılıyorum” derken, %63,6’sı “katılmıyorum” demiştir. Araştırmacının Erasmus Programının uygulanması sırasında öğrencilerden gelen soru ve değerlendirmelere göre, ülkelerin satın alma güçlerine bağlı olarak Avrupa Komisyonu tarafından hesaplanan ve belirlenen hibe miktarları, öğrenciler tarafından burs olarak algılanmakta olduğu için böyle bir sonuç çıktığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajans tarafından Erasmus Öğrenci ve Personel Hareketliliğinin etki analizleri mevcuttur. Ancak, Akdeniz Üniversitesi özelinde böyle bir çalışma henüz yoktur. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, Akdeniz Üniversitesi özelinde Erasmus Öğrenci Hareketliliğine katılan öğrencilerin, Erasmus programı hakkındaki görüşlerini ve hareketlilikte bulunma nedenlerini incelemektir.

Çalışmamızda elde edilen bulgulardan yola çıkarak; Akdeniz Üniversitesi yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencilerin hareketlilik sonrası edinilen deneyimler içerisinde akademik deneyime daha fazla önem atfettikleri gözlenmiştir. Bunun nedeni mevcut iş tanımları arasında akademik çalışmalar olması ve yaptıkları çalışmalara uluslararası boyut kazandırmak ön plana çıkmaktadır.

Hareketlilik sonrası edinilen deneyimler içerisinde yurtdışı deneyime her ne kadar akademik kadroda olanlar biraz daha yüksek oranla temsil edilse de bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa işaret etmemektedir. Benzer şekilde, öğrenim düzeyi yüksek lisans ve doktora olan öğrencilerin ön lisans ve lisans öğrencilerine göre biraz daha yüksek oran ile temsil edilse de bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa işaret etmemektedir. Akademik deneyime ise Erasmus+ Program Dönemi içinde hareketliliğe katılan öğrencilerin daha fazla önem atfettiğini gözlenmiştir. Sokrates Program Döneminde hem programın yeni olması hem de öğrencilerin uluslararası farkındalıklarının az olmasından dolayı, Erasmus+ Program Döneminde ise Erasmus hareketliliğinin hem üniversite hem de ülke genelinde tanınmış olması ve öğrencilerin uluslararası deneyim kazanma konusunda daha bilinçli olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yabancı dil gelişimi konusunda Batı Avrupa ülkelerine giden öğrencilerin yabancı dil gelişimi algısı, diğer ülke gruplarına gidenlerden daha fazla olmuştur. Buna, evrensel dillerden İngilizce dilinin ülke ve dolayısıyla Üniversitenin genelinde yaygın olması, İngilizce dışında AB üye ülkelerinde konuşulan Almanca ve Fransızca dillerinde (Mühendislik Fakültesinde Almanca, Turizm Fakültesinde Almanca ve Fransızca dillerinde) eğitim verilmesi etki etmektedir. Ayrıca, İ.İ.B.F. içerisindeki Frankofon⁶ kulübü üyelerinin aktif olmaları, mevcut akademisyenlerin de belirgin bir kısmının Fransızca kökenli eğitim almış olmaları ve mevcut ikili anlaşmaları da ağırlıklı olarak Batı Avrupa ülkeleri ile yapılması önemli bir etken teşkil etmektedir. Dolayısıyla hareketlilikte bulunan öğrenciler ağırlıklı

⁶ Fransızca konuşan kimse için veya çoğunluk olarak Fransızca konuşulanlara verilen isimdir. Özgün yazılış şekli "francophonie" dir (tr.wikipedia.org/wiki/Frankofon).

olarak Batı Avrupa ülkelerine gitmiş, yabancı dil yeterliliklerini buldukları ülkelerde geliştirme imkanı bulmuşlardır.

Bu sonuçlara bakılarak bir takım önerilerde bulunmak gerekirse; yabancı dil gelişimi konusunda ülkemizde verilen yabancı dil eğitiminin daha erken yaşlarda, dil bilgisi ve konuşma pratiği olarak verilmesi gerekmektedir ki öğrenciler yükseköğretim kurumlarına geldiğinde yabancı dil yeterliliğini tamamlayarak, yurtdışına özellikle de kültürel, akademik ve mesleki amaçlı gitmeleri sağlanabilsin. Erasmus Öğrenci Hareketliliği kapsamında, özellikle akademik kariyer düşünen öğrencilere üniversitenin kendi araştırma projeleri bütçesinden kaynak ayrılarak pozitif ayrımcılık yapılabilir. Bunu gerçekleştirmek için de; lisansüstü öğrencilerine daha fazla kontenjan ayrılmalı, yükseköğretim kurumuna geri dönen genç akademisyenlere mesleğe başlayınca öğrendiklerini uygulayabilme fırsatı verilmeli ve bünyesinde çalıştıkları kuruma ve disipline artı değerler sağlanmalıdır.

Yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşması konusunda uygulanan hareketlilik programları ile öğrencilerin *yabancı dil yetkinliğinin güçlendirilmesi, kültürlerarası farkındalığının ve anlayışının artırılması, kişisel gelişimleri ve istihdam edilebilirlikleri* desteklenmektedir. Ancak, Erasmus Öğrenci Hareketliliğinin en önemli araçlarından olan tanınma konusunda Üniversitenin ilgili birimleri (Akademik birimler, Uluslararası İlişkiler Ofisi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı vb.) tarafından ele alınıp, daha da geliştirilmesi gerekmektedir.

Nitel ve nicel yöntemleri kullanılarak araştırma kapsamının ve ulaşılması gereken hedef kitlenin sayıca daha yüksek tutularak tekrarlanmasıyla elde edilecek sonuçlar Akdeniz Üniversitesi özelinde bu konudaki çalışmalara daha büyük oranda ışık tutacaktır. Dolayısıyla, çalışmamızda elde edilen sonuçlar ile kesin ve bağlayıcı bir yargıya varmak doğru olmamakla birlikte analiz sonuçlarının yorumları tavsiye ve konuyla ilgilenen akademisyenlere katkı sağlayıcı nitelikler taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağrı, G.I. (2006). “Küreselleşme Sürecinde Yükseköğretim Politikaları ve Erasmus Projesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aktan, C.C. (2007). “Yüksek Öğretim Değişim: Global Trendler ve Yeni Paradigmalar içinde Değişim Çağında Yüksek Öğretim”. Yaşar Üniversitesi Yayını. URL Adresi: <http://www.canaktan.org/egitim/global-trendle/aktan-trendler.pdf>, (erişim tarihi: 6 Haziran 2014)
- Altbach, P.G., Knight J. (2007). “The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities”. *Journal of Research in International Education*, 11(¾): 290-305.
- Arap: K. (2010). “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler Ve Kuruluş Gereççeleri”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1): 1-29.
- Avrupa Komisyonu. (1985). “Committee On a People’s Europe – Adonnino Raporu”. Avrupa Komisyonu, Brüksel.
- Baskan, G.A. (2001). “Türkiye’de Yükseköğretimin Gelişimi”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1): 21-32.
- de Wit, H. (2002). *Internationalization of Higher Education in the United States of America and Europe: A Historical, Comparative, and Conceptual Analysis*. Praeger Publishing Group, Westport, Conn.
- Ergin G. ve Türk F. (2010). “Türkiye’de Öğrenim Gören Orta Asyalı Öğrenciler”. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1): 35-41.
- Ergüder, Ü., Şahin, M., Terziođlu, T. ve Vardar, Ö., ‘Neden Yeni Bir Yüksek Öğretim Vizyonu?’, İstanbul Politikalar Merkezi, İstanbul, ISBN 978 - 975 - 8362 - 93 – 6.
- Gedikliođlu, T. (2005). “Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1): 66-80.
- Grek S., Lawn M., Lingard B., Ozga J., Rinne R., Segerholm C. ve Simola H. (2009). “National policy brokering and the construction of the European Education Space in England, Sweden, Finland and Scotland”. *Comparative Education*, 45(1): 5-21.
- Karacan A.R., “Türkiye Ve Bazı Ülkelerde Yükseköğretim Kurullarının Temel İşlevi Ve Merkezi Düzenlemeye Karşı Üniversitelerin Kurumsal Özerklik Beklentileri”, URL Adresi: http://www.onlinedergi.com/MakaleDosyalari/51/PDF2004_1_1.pdf (erişim tarihi: 5 Şubat 2014).

- Kenan S. (2013). “Türk Eğitim Düşüncesi ve Deneyiminin Dönüm Noktaları Üzerine Bir Çözümleme”. *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 41(1): 1-31.
- Kırmızıdağ, N., Gür, B.S., Kurt, T. ve Boz, N. (2012). “Yükseköğretimde Sınır-Ötesi Ortaklık Tecrübeleri Raporu”, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Ankara: 8-12.
- Korkut H. (2003). “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Üniversite Reformları”. *Milli Eğitim Dergisi*, (160): 186-188.
- Martin, B. R. ve Etzkowitz H. (2000). “The Origin and Evolution of the University Species”. *Vest* 13: 9-34. URL adresi: www.vest-journal.net/Mart-Etz.pdf, (erişim tarihi: 2 Şubat 2014).
- Nohutçu, A. (2006). “Bilgi Toplumunda Yükseköğretim Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması ve Yönetimi: Başlıca Eğilimler, Gelişmeler ve Bologna Süreci”. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, I-I, I-II (Özel Sayı): 50-66.
- Özdem G. (2013). “Yükseköğretim Kurumlarında ERASMUS Programının Değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi Örneği)”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(1): 61-98.
- Sakınç S. ve Aybarç Bursalıoğlu S. (2012). “Yükseköğretimde Küresel Bir Değişim: Girişimci Üniversite Modeli”. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2): 92-99.
- Sarvan F. ve Yapıcı Akar N. (2011). “Türkiye Yüksek Öğretiminde Yeni Yönetimciliğin Değerlendirilmesi: Akdeniz Üniversitesi’nde Stratejik Planlama Üzerine Bir Örnek Olay Çalışması”, H. Gümrükçü (Ed.). *Bologna Süreci ve Türkiye*. Antalya, s. 90-110.
- Süngü H. ve Bayrakçı M. (2010). “Bolonya Süreci Sonrası Yükseköğretimde Akreditasyon Çalışmaları”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4): 895-912.
- Tekeli, İ. (2003). “Dünya’da ve Türkiye’de Üniversite Üzerinde Konuşmanın Değişik Yolları”. *Toplum ve Bilim Dergisi*, (97): 123-143.
- European Commision. (2000). *European Communities, Guide to Programmes & Actions*. Brussels, s. 10.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Araştırmaları Merkezi. (2014). “Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi Araştırma Projesi Raporu Taslağı”. T.C. Kalkınma Bakanlığı, Ankara.
- Vural Yılmaz, D. (2013). “Yükseköğretimin Değişen Bağlamı: 21. Yüzyılda Değişimler ve Eğilimler”. *Yükseköğretim Dergisi*, 5: 169.

- Yayan, M. (2003). “AB Eğitim Programları ve Türkiye'nin Yararlanma Kabiliyeti”. Milli Eğitim Dergisi, (158). URL Adresi: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/158/yayan.htm, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- YÖK. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası*. Yükseköğretim Kurulu, Ankara.
- AB Bakanlığı. *2015 Yılı Türkiye İlerleme Raporu*, URL adresi: <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=123>, (erişim tarihi: 8 Nisan 2015).
- Erasmus Bronze - Erasmus mobility and the Youth in Action Programme*. URL Adresi: <http://ec.europa.eu/>, (erişim tarihi: 6 Mayıs 2014).
- Fullbright Fulbright U.S. Student Program Study/Research Statistics*. URL Adresi: <http://us.fulbrightonline.org/studyresearch-grant-application-statistics>, (erişim tarihi: 2 Eylül 2015).
- Türkiye Erasmus Personel ve Öğrenci Büyükelçisi. URL Adresi: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2012/erasmus25_en.pdf, (erişim tarihi: 6 Mayıs 2014).
- Ulusal Ajans. *Erasmus Programı Broşürü*, URL Adresi: http://www.ua.gov.tr/docs/halklali%20C5%9Fkiler/erasmus_web.pdf?sfvrsn=0, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/kurumsal-ilgili-link-ve-dok%20C3%BCmanlar/eski-programlar>, (erişim tarihi: 10 Ağustos 2015).
- www.deu.edu.tr, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- www.egitimvegelecek.com/?p=15201, (erişim tarihi: 8 Nisan 2015).
- <http://globalhighered.org/branchcampuses.php>, (erişim tarihi: 2 Eylül 2015).
- www.higheredu-sci.org, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- www.mezun.com/degisim-programlari/sokrates/sokrates.html, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- www.tuik.gov.tr, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- www.universite-toplum.org, (erişim tarihi: 10 Nisan 2014).
- <http://www.suny.edu.tr/id2-genel/uluslararası-ortak-lisans-programi-nedir.php>, (erişim tarihi: 18 Nisan 2014)

EK 1- ERASMUS HAREKETLİLİK PROGRAMININ TÜRK KAMU ÜNİVERSİTELERİN ULUSLARARASILAŞMASINA ETKİSİ ANKET ÇALIŞMASI

Değerli katılımcı,

Bu anket, Erasmus Hareketlilik Programından yararlanan öğrencilerin genel ve akademik yeterlilik gelişimleri ve üniversitelerin uluslararasılaşması ile ilgili düşünceleri hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Anket yoluyla elde edilen veriler, "Türk Kamu Üniversitelerinin Uluslararasılaşma Sürecine Erasmus Hareketlilik Programının Etkisi" konulu yüksek lisans tezim kapsamında, bilimsel araştırmada kullanılacak olup; kişisel bilgiler saklı tutulacaktır. Emeğiniz ve ayırdığınız zaman için teşekkürlerimi sunarım.

Dilek Hale AYBAR (E-mail: dileks@akdeniz.edu.tr)

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet: () Kadın () Erkek

Erasmus Hareketliliğinde Bulduğunuz Dönemdeki;

2. Yaş: () 18-25 () 26-30 () 31-35 () 36-40+
3. Öğrencisi Olduğunuz Üniversite :
4. Fakülte/Enstitü/Okul/İdari Birim :
5. Bölüm/Program :
6. Bildiğiniz yabancı dil(ler) düzeyinizi *Düşük:(D) Orta:(O) Yüksek:(Y)* yazarak doldurunuz.

Yabancı Dil	Okuma	Yazma	Konuşma	Dinleme
() İngilizce				
() Almanca				
() Fransızca				
() Diğer:.....				

7. Erasmus Hareketliliğinde Bulduğunuz Tarih Aralığı: .. (ay) / 20.. - .. (ay) / 20..
8. Misafir olduğunuz ülke:
9. Öğrenim Dereceniz: ()Ön Lisans ()Lisans ()Yüksek Lisans ()Doktora
10. Eğer varsa Ünvanınız: ()Öğr.Gör. ()Ar.Gör ()Uzman

Bu bölüm, sizin Erasmus Hareketlilik Programından yararlanmanızın öncesinde ve sonrasında Erasmus Hareketlilik Programının genel ve akademik yeterlilik düzeyinize etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen, aşağıdaki ifadeleri Hareketlilik öncesi durumunuzu ve sonrası durumunuzu göz önünde bulundurarak ilgili cevap alanını (X) işareti ile işaretleyiniz.

Yurtdışına gitmek isteme nedenim;		Evet	Hayır
1	Akademik		
2	Kültürel		
3	Yabancı bir ülkede yaşamak		
4	Yabancı dilimi aktif kullanmak		
5	Yurtdışında yaşayan arkadaşlarım		
6	Avrupa deneyimi		
7	Kariyer planları / gelecekteki istihdam edilebilirlik imkanları		
8	Bağımsız olmak/özgüven		
9	Diğer (.....)		
ÖĞRENCİSİ OLDUĞUM kurumda (kendi üniversitesinde);			
10	Oryantasyon eğitimi düzenlendi.		
11	Dil hazırlığı eğitimi düzenlendi.		

12	Okuduğum bölümdeki eğitim dili ağırlıklı olarak yabancı dil.		
13	Hareketlilikte bulunmadan önce alacağım derslere ilişkin akademik tanınma yapıldı.		
14	Hareketlilikten döndükten sonra aldığım derslere ilişkin akademik tanınma yapıldı.		
MİSAFİR OLDUĞUM kurumda;			
15	Oryantasyon eğitimi düzenlendi.		
16	Dil hazırlığı eğitimi düzenlendi.		
17	Kaldığım süre içinde Uluslararası İlişkiler Ofisi tarafından özel programlar (geziler, kültürlerarası aktiviteler vb. gibi) düzenlendi.		
18	(ESN–Erasmus Öğrenci Ağı var ise) Kaldığım süre içinde ESN tarafından özel programlar düzenlendi (ESN yok ise bu soruya cevap vermeyiniz ve boş bırakınız)		
19	Konaklamam ile ilgili destek aldım.		
20	Aldığım dersler İngilizce dilindeydi.		
21	Aldığım dersler gittiğim ülkenin kendi dilindeydi.		

Erasmus Programı Kapsamında Faaliyette Bulduğunuz Hareketlilik Sonrası Edindiğiniz Deneyim ile İlgili Sorular...		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Akademik olarak ilk defa yurtdışı deneyimi elde ettim					
2	Faaliyet süresi yeterli idi					
3	Misafir olduğum kurumda akademisyenlerin yeterliliği iyiydi					
4	Misafir olduğum kurumda akademik eğitim beklentilerimi karşıladı					
5	Misafir olduğum kurumda kütüphane ve eğitim araçlarına erişim iyiydi					
6	Misafir olduğum kurumda bilgisayar ve internete erişim oldukça iyiydi					
7	Hareketlilikte bulunduğum ülkede konuşulan <u>Resmi Dili</u> biliyordum					
8	Verilen maddi destek (hibe) yeterli idi					
9	Yeni deneyimleri, kişileri, toplumları ve kültürleri tanımak için ilgi düzeyim arttı					
10	Sosyal sınıflar, mesleki gruplar, sanat, politika, tarih, bölgesel kültürler, gibi sosyokültürel değerlerle ilgili bilgi düzeyim arttı					
11	Kültürlerarası farkındalık düzeyim arttı					
12	Kendimi uluslararası akademik olarak tanıma fırsatı buldum					
13	Eğitim Alanımla ilgili mesleki becerilerim arttı					
14	Yaşadığım deneyimi ve öğrendiğim yabancı dili mesleğimimde kullanabileceğim					
15	Mesleğimle ilgili farklı ülkelerde bulunma ilgi ve isteğim arttı					
16	Farklı bir eğitim kültürüne ait bir ortamda bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma yeterliliğim arttı					
17	Misafir olduğum kurumda bir üst düzeyde (lisansüstü, post-doktora) eğitim almak isterim					

18	Bildiğim yabancı dili geliştirme olanağım arttı					
19	Gittiğim ülkede konuşulan Resmi Dili kullanma becerilerimi geliştirdim					
20	<u>Gençlik, Comenius, vb. gibi AB hibe programları</u> ile tekrar gitmeyi isterim					
21	AB hibe programları dışındaki programlarla da yurtdışına gitmeyi isterim					
22	Üniversitemdeki Erasmus çalışmaları (bilgilendirme, iletişim vb) yeterlidir					
23	Yurtdışına tekrar çıkmayı <u>düşünmüyorum</u>					
24	Eğitim almak için Uluslararası programlar uygulayan üniversiteler ilk tercihimdir					

**EK 2- DÜNYA ÜLKELERİ ÜZERİNDE FAALİYET YÜRÜTEN ŞUBE –
YERLEŞKELERİN LİSTESİ**

Açılan Ülke	Adet	Açan Ülke
Arnavutluk	1	ABD
Arjantin	1	İtalya
Ermenistan	4	Rusya
Avusturalya	3	Hindistan, İngiltere, ABD
Avusturya	1	ABD
Azerbaycan	1	Rusya
Bahreyn	2	İrlanda, Filipinler
Bangladeş	1	İngiltere
Belarus	2	Rusya
Belçika	1	ABD
Botsvana	1	Malezya
Brezilya	1	İngiltere
Kamboçya	1	Malezya
Kanada	3	Avusturalya, ABD
Çin	29	Avusturalya, Hong Kong, Almanya, İrlanda, Japonya, Hollanda, Güney Kore, İngiltere, ABD
Hong Kong	4	Kanada, ABD, İngiltere
Kıbrıs	1	İngiltere
Çek Cumhuriyeti	1	ABD
Dominik Cumhuriyeti	1	ABD
Ekvator	2	Şili, ABD
Mısır	1	Almanya
Fiji	1	Avusturalya
Finlandiya	1	Estonya
Fransa	6	Portekiz, İngiltere, ABD
Almanya	5	Fransa, ABD, Türkiye
Gana	2	İngiltere, ABD
Yunanistan	4	ABD
Macaristan	1	ABD
Hindistan	1	ABD, İtalya
Endonezya	2	Fransa, Hollanda
İsrail	1	ABD
İtalya	3	Çin, Fransa, ABD

Jamaika	1	ABD
Japonya	3	Kanada, ABD
Ürdün	1	ABD
Kazakistan	4	Rusya
Kuveyt	2	Avusturalya, Hollanda
Kırgızistan	2	Rusya
Laos	1	Çin
Letonya	1	Rusya
Lübnan	1	ABD
Malezya	9	Avusturalya, Çin, Mısır, İrlanda, Singapur, İngiltere
Malta	1	İngiltere
Morityus	2	İngiltere
Meksika	1	ABD
Nikaragua	1	ABD
Nijerya	1	Hollanda
Norveç	1	Fransa
Oman	1	Almanya
Panama	3	Meksika, ABD
Polonya	1	ABD
Katar	11	Kanada, Hollanda, İngiltere, ABD
Rusya	2	İsveç, ABD
Ruanda	1	ABD
Saint Lusia	1	ABD
Suudi Arabistan	1	Kanada
Singapur	13	ABD, Avusturalya, Çin, Fransa, Hindistan, İngiltere
Slovakya	1	ABD
Güney Afrika	4	Avusturalya, Hollanda, İngiltere
Güney Kore	7	Belçika, Hollanda, Almanya, ABD
İspanya	4	Fransa, ABD
İsviçre	2	ABD
Tayvan	1	ABD
Tacikistan	1	Rusya
Tayland	3	Çin, Hollanda, ABD
Hollanda	1	ABD
Tunus	2	Fransa
Türkiye	2	Fransa, ABD

Ukrayna	1	Rusya
Birleşik Arap Emirlikleri	32	ABD, Avustralya, Fransa, Hindistan, İran, İrlanda, Lübnan, Pakistan, Rusya, İviçre, İngiltere
İngiltere (Birleşik Krallık)	6	ABD, Fransa, Malezya, İsviçre
ABD	5	İngiltere, İspanya, Tayvan, Venezuela, Türkiye (BAU International University Washington, D.C.)
Özbekistan	6	Güney Kore, İngiltere, Rusya, Singapur
Vietnam	1	Avusturalya
Yemen	1	Malezya

EK 3- AVRUPA HARİTASI VE BÖLGELER

Kuzey Avrupa Bölge Ülkeleri

Batı Avrupa Bölge Ülkeleri

Doğu Avrupa Bölge Ülkeleri

Güney Avrupa Bölge Ülkeleri

EK 4- GRUPLANDIRMALAR

Akademik Birim Grubu	Akademik Birimler
Sosyal Bilimler	Edebiyat Fakültesi, İİBF, Eğitim Fakültesi, İletişim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Turizm Fakültesi, Alanya İşletme Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
Fen Bilimleri	Ziraat Fakültesi, Fen Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Su Ürünleri Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
Sağlık Bilimleri	Tıp Fakültesi, Hemşirelik Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Akademik Program Yılı	Akademik Yıllar
Sokrates Program Yılı	2005-2006, 2006-2007
LLP Program Yılı	2007-2008, 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, 2013-2014
Erasmus+ Program Yılı	2014-2015

Ülke Grubu	Kuzey Avrupa Ülkeleri	Güney Avrupa Ülkeleri	Doğu Avrupa Ülkeleri	Batı Avrupa Ülkeleri
Ülkeler	- İsveç - Finlandiya - Estonya - Letonya - Litvanya - İngiltere	- İspanya - Portekiz - İtalya - Yunanistan	- Polonya - Çek Cumhuriyeti - Slovakya - Macaristan	- Hollanda - Belçika - Almanya - Fransa - Avusturya - İsviçre

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı – Soyadı : Dilek Hale AYBAR

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Muratpaşa Lisesi, Antalya, 2000

Önlisans Eğitimi : Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, devam ediyor

Lisans Eğitimi : Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü, 2006

Yüksek Lisans Eğitimi : Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD, 2016

Yabancı Dil : İngilizce (iyi)

İş Deneyimi

Stajlar : Honda Şenoğlu, Sigorta ve İnsan Kaynakları (isteğe bağlı), Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Dış İlişkiler Şube Müdürlüğü (20.11.2005 - 30.05.2006)

Projeler : Erasmus Öğrenci ve Personel Hareketliliği Projesi (2006 – 2016)
Ortak Ülkeler ile Erasmus Öğrenci ve Personel Hareketliliği (2015-2017)

“Act to be Part of Europe” adlı Erasmus+ Gençlik Programı Avrupa Gönüllü Hizmeti Projesi Sorumlusu

“Ünikulüp” adlı AB Gençlik Projesi Sorumlusu

Çalıştığı Kurumlar : Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Uluslararası İlişkiler Ofisi, (2006 -)

E-Posta : dilekaybar@akdeniz.edu.tr – dilekh.aybar@gmail.com